

Fiscalisering Omroepbijdrage

11 september 2001

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding onderzoek	1
1.2	Onderzoeksvragen	2
2	Wettelijk kader	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Omroepbijdragen	4
2.3	Procedure bekostiging landelijke omroep	4
2.4	Algemene omroepreserve	5
2.5	Gevolgen van fiscalisering	5
2.6	Overgangsbepalingen	6
2.6.1	Rechtsopvolging	7
2.6.2	Personeel van de DOB	7
2.6.3	Jaarrekening en verantwoording DOB	7
2.6.4	Vermogensbestanddelen van de DOB	8
3	Standpunten bewindspersonen	9
3.1	Toelichting Ministerie van OCenW	9
3.2	Toelichting Ministerie van Financiën	10
4	Vraag 1: rechtmatig en budgettair neutraal	11
4.1	Inleiding	11
4.2	Omroepbijdrage 1999	13
4.3	Rijksomroepbijdrage 2000	15
5	Vraag 2: de stand van de algemene omroepreserve	17
5.1	Inleiding	17
5.2	Stand AOR ultimo 1999 op kasbasis	17
5.3	Stand AOR ultimo 1999 op transactiebasis	18
6	Vraag 3: overige factoren	20
6.1	Inleiding	20
6.2	Vermogensbestanddelen DOB	20
6.3	Eindafrekening 1999	21
7	Conclusies	23
7.1	Proces fiscalisering	23

7.2	Algemene omroepreserve	23
7.3	Afbouwkosten	23
7.4	Vermogensbestanddelen	24
7.5	Aanbevelingen	24
8	Reactie bewindspersonen	25
8.1	Reactie Minister van Financiën	25
8.2	Reactie Staatssecretaris van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen	28
9	Nawoord	34
9.1	Algemeen	34
9.2	Budgettaire neutraliteit	34
9.3	Overgangsbepalingen	35
9.4	Eindafrekening	35
9.5	Afbouwkosten	36
9.6	Debiteuren	36
9.7	Vermogensbestanddelen	37
9.8	Nabeschouwing	37
Bijlage	1 Chronologisch overzicht en samenvattingen	39
Bijlage	2 Besluitenlijst bewindspersonenoverleg	52
Bijlage	3 Reserves in het omroepbestel	55
Bijlage	4 Definitie budgettair neutraal	58
Bijlage	5 Afbouwkosten	60
5.1	Jaarrekening DOB	60
5.2	Citaten Staten-Generaal	61
Bijlage	6 Citaten Staten-Generaal eindafrekening DOB	64
Bijlage	7 Motie van het lid Atsma	65
Bijlage	8 Bepalingen in de Mediawet per 1 januari 2000	66
Bijlage	9 Het publieke omroepbestel en de actoren	68

I Inleiding

I

I.1 Aanleiding onderzoek

Met ingang van 1 januari 2000 is de omroepbijdrage afgeschaft. De Dienst Omroepbijdragen (DOB) was tot die tijd belast met de inning van de omroepbijdrage. De DOB is opgeheven en het voltallige personeel is van rechtswege herplaatst bij de Belastingdienst. De mediabegroting wordt voortaan gevoed vanuit de algemene middelen.

Na de inwerkingtreding van de fiscaliseringswet op 1 januari 2000 is een verschil van inzicht ontstaan tussen het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCenW) en het Ministerie van Financiën over de vraag of er in voldoende mate uitvoering is gegeven aan de door de regering aan de Staten-Generaal gedane toezeggingen.

Het Ministerie van OCenW is van opvatting dat er op grond van de budgettair neutrale uitvoering van de fiscalisering nog een afrekening over 1999 moet plaatsvinden. Deze afrekening bedraagt f 102 miljoen¹. Het niet toevoegen van dit bedrag aan de mediabegroting is volgens het Ministerie van OCenW in strijd met de gemaakte afspraken.

Het Ministerie van Financiën is daarentegen van mening dat aan de toezeggingen van budgettaire neutraliteit is voldaan en dat een bijdrage uit de algemene middelen aan de mediabegroting niet meer aan de orde is.

De minister van Financiën en de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen verzochten de Algemene Rekenkamer een onderzoek in te stellen naar de

¹ Tweede Kamer 2000-2001, 27 400 VII, nr.14, Mediabegroting 2001

fiscalisering van de omroepbijdrage². Deze brief is ter inzage gelegd bij de Tweede Kamer³.

2

De Algemene Rekenkamer heeft aan het verzoek gevolg gegeven. Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van de vragen zoals die door de beide bewindspersonen zijn geformuleerd. Deze nota bevat de resultaten van het onderzoek. Aan het onderzoek ten grondslag liggende informatie is opgenomen in bijlagen.

1.2 Onderzoeksvragen

In hun brief van 10 oktober 2000 verzoeken de minister van Financiën en de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen de Algemene Rekenkamer een onderzoek in te stellen met de volgende onderzoeksvragen:

1. Is de fiscaliseringsoperatie rechtmatig en voor de mediabegroting inclusief de omroepreserve, budgettair-neutraal verlopen?
2. Wijkt de stand van de algemene omroepreserve ultimo 1999 af van het niveau van de algemene omroepreserve dat zonder fiscalisering redelijkerwijs te verwachten zou zijn geweest en waarop, gezien de toegezegde budgetneutraliteit de mediabegroting recht op heeft en zo ja, tot welk bedrag.
3. Indien de tweede vraag bevestigend wordt beantwoord, met welke factoren zou dan verder rekening moeten worden gehouden.

² Brief OCenW MLB/FTZ/2000/38.426

³ Tweede Kamer 2000-2001, 27 400, nr.14

2 Wettelijk kader

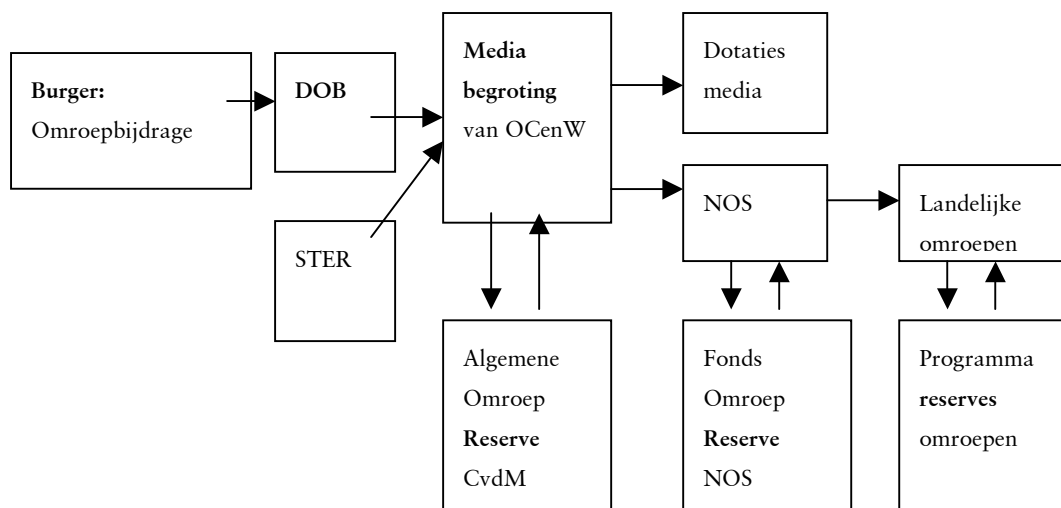
3

2.1 Inleiding

Op grond van de Mediawet stelt de minister van OCenW jaarlijks vast welke bedragen beschikbaar zijn voor de publieke omroepen. Deze bedragen worden opgenomen in de mediabegroting. De mediabegroting toont de geraamde inkomsten en het beschikbare budget. Inkomsten op de mediabegroting zijn de ontvangsten uit de reclame van de STER, de rente op de algemene omroepreserve en de (rijks)omroepbijdrage.

De uitgaven op de mediabegroting van OCenW hebben betrekking op beheertaken, dotaties en vergoedingen aan de omroepinstellingen⁴. Onderstaand schema schetst een beeld van de van belang zijnde kasstromen in het omroepbestel, tot 1 januari 2000.

Schema: kasstromen omroepbestel tot 1 januari 2000

⁴ Het overzicht van inkomsten en uitgaven van de mediabegroting zoals opgenomen in de rijksbegroting wordt jaarlijks aan de Staten-Generaal aangeboden als bijlage bij de Mediabegroting

Na 1 januari 2000 is de kastroom vanuit de omroepbijdragen via de DOB aan de mediabegroting vervangen door de rijksomroepbijdrage.

2.2 Omroepbijdragen

De omroepbijdragen werden tot de fiscalisering geïnd door de DOB. De kosten van de DOB – de zogenaamde inningskosten – werden uit de ontvangen omroepbijdragen betaald. Van het restant betaalde de DOB jaarlijks een eindafrekening over het voorafgaande jaar en maandelijkse voorschotten aan OCenW. Deze bedragen tezamen vormden de omroepbijdrage in enig jaar die toegevoegd werd aan de mediabegroting van OCenW. In de tabel zijn de aan OCenW in enig jaar afgedragen bedragen opgenomen. Het bedrag in het jaar 2000 betreft de nieuwe rijksomroepbijdrage.

Tabel 1 Omroepbijdrage

Jaar	bedrag (x 1 miljoen)
1995	998
1996	1.028
1997	1.091
1998	1.201
1999	1.255
2000	1.278 rijksomroepbijdrage

2.3 Procedure bekostiging landelijke omroep

De raad van bestuur van de NOS heeft de wettelijke taak gekregen om jaarlijks een begroting en een meerjarenplan op te stellen voor alle landelijke omroepen. Op basis van dit plan stelt de minister van OCenW - op grond van artikel 101 Mediawet - het jaarlijkse budget vast voor de landelijke omroepen. Dit bedrag is onderdeel van de mediabegroting. Het bedrag wordt aan de raad van bestuur van de NOS ter beschikking gesteld voor de verdere verdeling over de

publieke landelijke omroepen en zo nodig voor de vorming van eigen reserves voor het maken van programma's, naast de algemene omroepreserve van OCenW.

2.4 Algemene omroepreserve

Op grond van artikel 170c van de Mediawet *kan* de minister van OCenW een deel van de inkomsten op de mediabegroting reserveren ten behoeve van de publieke omroepen (de algemene omroepreserve).

Hij is daartoe niet verplicht.

Deze reserve maakt deel uit van de mediabegroting van OCenW en is eigendom van de Staat. Het beheer van de algemene omroepreserve is opgedragen aan het Commissariaat voor de Media (CvdM).

De functie van de algemene omroepreserve is het vormen van een buffer tussen enerzijds de ontvangsten op de mediabegroting en anderzijds de uitgaven van OCenW ten behoeve van de omroepen. Doordat de realisatie van het totaal van de inkomsten kan afwijken van het vastgestelde budget kan in enig jaar de algemene omroepreserve stijgen of dalen. De reserve heeft het karakter van een schommelfonds.

Indien de minister uit de algemene omroepreserve uitkeringen doet aan de landelijke omroep dan loopt een dergelijke uitkering via de raad van bestuur van de NOS.

2.5 Gevolgen van fiscalisering

Op grond van de Mediawet zoals die tot 1 januari 2000 gold, diende de DOB de inkomsten af te dragen aan OCenW⁵. De verplichting om deze inkomsten van de DOB af te dragen aan de minister van OCenW is ingaande 1 januari 2000 vervallen.

Voor de omroepen geldt dat per die datum de inkomsten van OCenW uit de omroepbijdrage op de mediabegroting zijn

⁵ Oude Mediawet, artikel 112h, vierde en vijfde lid.

vervangen door de inkomsten uit de nieuwe rijksomroepbijdrage. Volgens het nieuwe artikel 110 van de Mediawet hebben publieke omroepen “aanspraak op bekostiging uit ‘s Rijks kas”. Deze wet bepaalt in artikel 111 dat “ter uitvoering van artikel 110 en ter bestrijding van de overige kosten..., onder de naam rijksomroepbijdrage jaarlijks door Onze Minister een bedrag beschikbaar wordt gesteld”. Verder regelt dit artikel dat “ de rijksomroepbijdrage *ten minste* bestaat uit het bedrag van de in het jaar 1998 door de Dienst omroepbijdragen op grond van de toen geldende bepalingen van deze wet aan Onze minister afgedragen inkomsten”⁶. Bij de behandeling in de Staten-Generaal is het begrip “ten minste” omschreven als: “Het wetsvoorstel beoogt dat de opbrengst voor de omroep als geheel niet vermindert en evenmin vermeerdert”⁷.

De grondslag van het nieuwe financieel kader is de realisatie 1998, zoals opgenomen in de rijksbegroting. Dit bedrag bestaat uit de door OCenW in 1998 ontvangen bedragen, bestaande uit de voorschotten in 1998, waaronder een extra voorschot van f 50 miljoen, en de eindafrekening over 1997⁸. De grondslag van de rijksomroepbijdrage is op kasbasis en een eindafrekening over het voorafgaande jaar is daarbij inbegrepen.

De mogelijkheid om te reserveren in de algemene omroepreserve is na fiscalisering onveranderd gebleven.

2.6 Overgangsbepalingen

De bepalingen in de Mediawet over de omroepbijdrage, taken en bevoegdheden van de DOB en de verantwoordingsprocedure van de DOB, zijn ingaande 1 januari 2000 vervallen. De wetgever heeft in een aantal overgangs-

⁶ De omvang van het bedrag van deze nieuwe rijksomroepbijdrage wordt jaarlijks vastgesteld op basis van een de door het CBS vastgestelde index voor de groei van het aantal huishoudens in Nederland en met de door het CBS vastgestelde prijsindex.

⁷ Tweede Kamer, 1998-1999, 26 707, nr. 6

⁸ Tweede Kamer, 1999-2000, 26 707, nr. 3

bepalingen de overgang van de oude naar de nieuwe situatie geregeld.

2.6.1 Rechtsopvolging

Uit de overgangsbepalingen blijkt dat de minister van Financiën de rechtsopvolger van de DOB is. Het betreft met name genoemde aspecten zoals de overgang van archiefbescheiden naar Financiën (artikel IV), de wettelijke procedures en rechtsgedingen (artikel V), onderzoek door de Nationale ombudsman (artikel V), de betaling en invordering van nog niet betaalde omroepbijdragen en de restitutie van de vooruit betaalde omroepbijdrage die betrekking had op het jaar 2000⁹ (artikel VI).

2.6.2 Personeel van de DOB

Het personeel van de DOB is blijkens artikel II van de overgangsbepalingen met een tenminste gelijkwaardige rechtspositie met ingang van 1 januari 2000 van rechtswege ontslagen en aangesteld als rijksambtenaar bij het Ministerie van Financiën. De meeste – circa 211 - personeelsleden zijn inmiddels ingestroomd in de Belastingdienst. Circa 5 personeelsleden bleven belast met de invordering en restitutie van de oude omroepbijdrage.

2.6.3 Jaarrekening en verantwoording DOB

De Mediawet schreef tot 1 januari 2000 voor dat de DOB jaarlijks aan de minister van OCenW een verslag diende uit te brengen, vergezeld van een verklaring omtrent de getrouwheid en de rechtmatigheid van de inkomsten van de DOB. De verantwoordingsprocedure voor de DOB is ingaande 1 januari 2000 uit de Mediawet geschrapt. In de overgangsbepalingen bij de fiscaliseringswet is geen procedure voor de goedkeuring van de jaarrekening van de DOB opgenomen. Het Ministerie van Financiën heeft, als rechtsopvolger van de DOB, goedkeuring verleend aan de jaarrekening over 1999 van de DOB.

⁹ Tweede Kamer 1998-1999, 26 707, nrs. 1-2.

2.6.4 Vermogensbestanddelen van de DOB

8

De overgangsbepalingen regelen in artikel III dat “Onze Ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en van Financiën gezamenlijk bepalen welke vermogensbestanddelen van de DOB met ingang van het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet onder algemene titel overgaan op de Staat”.

Dit betekent dat een besluit van beide ministers is vereist. Pas na het besluit van beide ministers kunnen bepaalde vermogensbestanddelen overgaan op de Staat.

3 Standpunten bewindspersonen

9

In de brief van beide bewindspersonen van 10 oktober 2000 aan de Algemene Rekenkamer, is een toelichting opgenomen van beide standpunten. Passages uit de toelichting van de bewindspersonen zijn hierna weergegeven.

3.1 Toelichting Ministerie van OCenW

Ten aanzien van de *budgettaire neutraliteit* stelt de staatssecretaris van OCenW zich op het volgende standpunt. In de systematiek van de omroepbijdrage werd circa 90% via voorschotten lopende het jaar uitgekeerd en circa 10% achteraf (in het daaropvolgende jaar) als eindafrekening. Deze eindafrekening werd door het Commissariaat van de Media (CvdM) toegerekend aan het (boek)jaar waarop het betrekking heeft (conform het transactiestelsel). In de nieuwe systematiek van de rijksomroepbijdrage vindt geen eindafrekening meer plaats en wordt het gehele bedrag (dus 100%) lopende het jaar uitgekeerd. De in enig jaar beschikbaar te stellen rijksomroepbijdrage heeft conform artikel 111 van de Mediawet slechts betrekking op dat jaar. De rijksomroepbijdrage 2000 heeft dus uitsluitend betrekking op het jaar 2000. Conform het oude stelsel dient volgens OCenW 1999 nog te worden afgesloten met een aparte eindafrekening. Met het achterwege blijven van de eindafrekening 1999 is een 'gat' ten bedrage van f 102 miljoen in de mediabegroting, in casu de algemene omroepreserve, ontstaan.

Wat de post *afbouwkosten* betreft, wijst de staatssecretaris van OCenW op de mededeling aan het parlement bij de behandeling van het wetsvoorstel afschaffing omroepbijdrage:

‘De reorganisatiekosten bestaan uit twee componenten: personele kosten en materiële overgangskosten. De personele component betreft de overgangskosten, waaronder de kosten van het convenant en de afbouwkosten.’ en ‘Budgettair zijn de reorganisatiekosten afgegrensd doordat de toevoegingen aan hoofdstuk IXB, onderdeel Belastingdienst, tot de genoemde f 30 miljoen en f 15 miljoen beperkt blijven.’

OcenW acht het niet te verdedigen dat er achteraf naast reorganisatiekosten een nieuwe post afbouwkosten -in de jaarrekening van de DOB- werd geïntroduceerd. Bij het opstellen van de jaarrekening DOB over 1999 is geen rekening gehouden met de verstrekte informatie aan het parlement, dat de afbouwkosten door Financiën zouden worden betaald.

3.2 Toelichting Ministerie van Financiën

Bij de behandeling van het wetsvoorstel afschaffing omroepbijdrage is door het kabinet aangegeven dat de afschaffing van de omroepbijdrage niet tot een nadeel voor de publieke omroepen zou mogen leiden. De beschikbaarheid en de hoogte van de rijksomroepbijdrage zijn in de Mediawet vastgelegd. De wijze waarop de rijksomroepbijdrage is opgebouwd houdt daarnaast rekening met de systematiek zoals die voor afschaffing van de omroepbijdrage gangbaar was (d.w.z. voorschotten over het lopend jaar en een eindafrekening over het voorafgaande jaar). Op deze wijze wordt in financieel opzicht een vergelijkbare berekeningsystematiek gehanteerd als voorheen. Van (financieel) nadeel is volgens de minister van Financiën dan ook geen sprake. Een aparte eindafrekening over 1999, naast de ontvangen rijksomroepbijdrage in 2000, zou dan ook onjuist en onrechtmatig zijn.

De minister van Financiën deelt de wijze waarop de externe accountant van de DOB de jaarrekening over 1999 heeft opgesteld. In zijn visie zijn de afbouwkosten terecht ten laste van het exploitatieresultaat van de DOB gekomen.

4 Vraag 1: rechtmatig en budgettair neutraal

11

Vraag 1 luidt: 'Is de fiscaliseringsoperatie rechtmatig en voor de mediabegroting inclusief de omroepreserve, budgettair-neutraal verlopen?'

Voor zover de vraag betrekking heeft op de algemene omroepreserve wordt deze in het volgende hoofdstuk behandeld.

4.1 Inleiding

Rechtmatigheid

De vraag naar de rechtmatigheid is door de Algemene Rekenkamer opgevat als een vraag naar de rechtmatigheid van uitgaven en ontvangsten die samenhangen met de fiscaliseringsoperatie in 1999 en 2000. Deze uitgaven en ontvangsten hebben betrekking op de begrotingen van Financiën en OCenW.

Voor de rechtmatigheid is bepalend dat in overeenstemming met de Mediawet is gehandeld. Verder is van belang dat de fiscaliseringsoperatie ordelijk, dat wil zeggen met inachtneming van alle gemaakte afspraken en gedane toezeggingen, is verlopen.

De Algemene Rekenkamer heeft de rechtmatigheid van de omroepbijdrage in 1999 en van de rijksomroepbijdrage in 2000 onderzocht.

Budgettaire neutraliteit

Het begrip budgettaire neutraliteit wordt als volgt omschreven: ‘zonder effect op het saldo van uitgaven en ontvangsten van de begroting’¹⁰.

De rijksbegroting heeft hierbij het kasstelsel als uitgangspunt. Dat wil zeggen een begrotingsstelsel waarbij het moment van geldbetalingen en ontvangsten criterium is voor de toerekening van de financiële consequenties van overheidshandelen aan een begrotingsjaar.¹¹

De Mediawet bepaalt dat de rijksomroepbijdrage ten minste bestaat uit het bedrag van de in het jaar 1998 door de DOB op grond van de toen geldende bepalingen aan de minister van OCenW afgedragen inkomsten. De grondslag van het financieel kader is de realisatie 1998, zoals opgenomen in de rijksbegroting. Dit bestaat uit de door OCenW in 1998 ontvangen bedragen, dat wil zeggen de voorschotten in 1998, waaronder een extra voorschot van f 50 miljoen, en de eindafrekening over 1997¹².

Hierover zijn in de Kamerstukken de volgende uitspraken van beide bewindspersonen te vinden: “Het wetsvoorstel beoogt dat de opbrengst voor de omroep als geheel niet vermindert en evenmin vermeerdert”¹³.

Uitgangspunt voor het nieuwe stelsel is dat de rijksbijdrage voor de publieke omroep zodanig wordt geregeld dat de positionering van de bijdrage vergelijkbaar is met de huidige financiering van de publieke omroep uit de omroepbijdragen¹⁴.

De Algemene Rekenkamer heeft de definitie van budgettaire neutraliteit in dit onderzoek als volgt gehanteerd: *de toevoeging vanuit de omroepbijdrage aan de mediabegroting blijft voor en na fiscalisering tenminste gelijk.*

¹⁰ Toegang tot de rijksbegroting, SDU uitgevers, maart 1999, p.164

¹¹ Toegang tot de rijksbegroting, SDU uitgevers, maart 1999, p.173

¹² Tweede Kamer, 1999-2000, 26 707, nr. 3

¹³ Tweede Kamer, 1999-2000, 26 707, nr. 6

¹⁴ Tweede Kamer, 1999-2000, 26 707, nr. 6

4.2 Omroepbijdrage 1999

13

Het ministerie van OCenW ontving van de DOB ten gunste van de mediabegroting 1999:

- eindafrekening over 1998 van f 114 miljoen;
- elf maal een maandelijks voorschot van f 95 miljoen;
- een voorschot van f 15 miljoen in december.

De DOB diende normaliter in december 1999 een voorschot van f 95 miljoen over te maken naar het ministerie van OCenW. Het voorschot werd normaliter betaald met de opbrengst van de decemberincasso van de DOB. De decemberincasso 1999 van de omroepbijdrage voor het jaar 2000 is om pragmatische redenen niet uitgevoerd. Omdat de incasso betrekking had op de omroepbijdrage voor het jaar 2000 zou deze begin 2000 toch volledig door het ministerie van Financiën moeten worden teruggestort aan de burgers. De overgangsbepalingen hadden hier geen rekening mee gehouden.

Door het achterwege laten van de decemberincasso ontstond een tekort in de kasstroom van de DOB naar de mediabegroting en derhalve in de financiering van de omroepen ten bedrage van f 95 miljoen. Dit tekort is overbrugd door middel van het voorschot van f 15 miljoen voor rekening van de DOB en door f 80 miljoen aan de begroting van het ministerie van OCenW toe te voegen bij slotwetmutatie¹⁵.

Het totaal van de kasstroom van de omroepbijdrage 1999 naar de mediabegroting kwam daarmee afgerond op f 1.255 miljoen.

De oude Mediawet regelde in artikel 118 dat de omroepbijdrage bij vooruitbetaling moest worden voldaan. De DOB had de taak om de omroepbijdrage te innen. Het niet uitvoeren van de decemberincasso was formeel in strijd met de "oude" Mediawet. Deze handelwijze is om efficiencyredenen toch doorgezet. Immers al deze geïncasseerde bedragen hadden door het Ministerie van

¹⁵ Tweede Kamer 1999-2000, 21 137, nr.2

Financiën weer volledig moeten worden terugbetaald in het jaar 2000.

Aan de Eerste Kamer is in december 1999 gemeld dat de december-incasso niet zou worden uitgevoerd¹⁶ en medio 2000 is aan de Tweede Kamer gemeld dat het tekort dat in de media-begroting was ontstaan door Financiën is gecompenseerd¹⁷.

Op de begroting 2000 van Financiën was voor het terugstorten van vooruitbetaalde omroepbijdragen f 500 miljoen gereserveerd. Ook heffingsplichtigen die al eerder in 1999 omroepbijdrage hadden betaald hadden recht op een teruggave. Van deze f 500 miljoen hoefde voor f 80 miljoen wegens het achterwege laten van de decemberincasso geen restitutie plaats te vinden¹⁸. De uiteindelijke realisatie van deze restitutie in de financiële verantwoording 2000 was f 323 miljoen. In totaal is f 403 miljoen terugbetaald aan de burger. Door het verrichten van deze restitutie heeft het Ministerie van Financiën de voorfinanciering die in het oude systeem van de omroepbijdragen besloten was overgenomen.

Hoewel in strijd met de oude Mediawet is gehandeld en dus onrechtmatig, acht de Algemene Rekenkamer dit een acceptabele oplossing wegens de duidelijk aanwezige efficiencyvoordelen. De Algemene Rekenkamer merkt op dat de toelichting bij deze mutatie in de slotwet 1999 van OCenW summier is.

Door het betalen van f 80 miljoen uit de algemene middelen is in 1999 budgettaire neutraliteit bewerkstelligd voor wat betreft de omroepbijdrage. Naar het oordeel van de Algemene Rekenkamer is in 1999 hetzelfde bedrag aan de mediabegroting toegevoegd als zonder fiscalisering het geval zou zijn geweest en is voor 1999 voldaan aan het beginsel van budgettaire neutraliteit.

¹⁶ Handelingen Eerste Kamer over de afschaffing van de omroepbijdrage, 21 december 1999, 12-448.

¹⁷ Handelingen Tweede Kamer, 14 juni 2000, 86-5552.

¹⁸ Tweede Kamer 1999-2000, 27 105, nr.2

4.3 Rijksomroepbijdrage 2000

De fiscalisering van de omroepbijdrage betekent dat de omroepbijdrage ingaande 1 januari 2000 is vervangen door een rijksomroepbijdrage. Deze wordt bekostigd uit de algemene middelen. Voortaan dient het omroepbestel te worden gefinancierd conform de gewijzigde Mediawet. Die bepaalt dat de rijksomroepbijdrage ten minste bestaat uit het bedrag van de in het jaar 1998 door de DOB op grond van de toen geldende bepalingen van de Mediawet aan de mediabegroting van OCenW afgedragen omroepbijdragen¹⁹. De nieuwe rijksomroepbijdrage ingaande 2000 voor de mediabegroting diende tevens tenminste gelijk te zijn aan de afdrachten van de DOB in de voorgaande jaren aan de mediabegroting.

Het Ministerie van OCenW koos ervoor om als rekenjaar voor de rijksomroepbijdrage het kasjaar 1998 te nemen. In dit kasjaar waren de ontvangsten voor de mediabegroting uit de omroepbijdrage f 1.201 miljoen. Deze kasstroom 1998 was 4,5 % hoger dan oorspronkelijk begroot, onder meer door een extra voorschot van de DOB van f 50 miljoen gulden²⁰. Dit extra voorschot was mogelijk mede als gevolg van een verbeterde incassomethode van de omroepbijdrage. Verder is het rekenjaar opgebouwd uit de eindafrekening 1997, alsmede de maandelijksse voorschotten in 1998.

De rijksomroepbijdrage voor het jaar 2000 bedraagt f 1.278 miljoen. Dit bedrag is berekend op basis van de in de Mediawet opgenomen rekenregels²¹.

De Algemene Rekenkamer is van oordeel dat de rijksomroepbijdrage rechtmatig is.

¹⁹ De omvang van het bedrag van deze nieuwe rijksomroepbijdrage wordt jaarlijks vastgesteld op basis van een de door het CBS vastgestelde index voor de groei van het aantal huishoudens in Nederland en met de door het CBS vastgestelde prijsindex.

²⁰ Jaarverslag DOB 1998 blz 17.

²¹ De omvang van het bedrag van deze nieuwe rijksomroepbijdrage wordt jaarlijks vastgesteld op basis van een de door het CBS vastgestelde index voor de groei van het aantal huishoudens in Nederland en met de door het CBS vastgestelde prijsindex.

Verder is ook sprake van budgettaire neutraliteit, omdat de toevoeging aan de mediabegroting in 2000 tenminste gelijk is aan de toevoegingen in voorgaande jaren.

5 Vraag 2: de stand van de algemene omroepreserve

17

Vraag 2 luidt: ‘Wijkt de stand van de algemene omroepreserve ultimo 1999 af van het niveau van de algemene omroepreserve dat zonder fiscalisering redelijkerwijs te verwachten zou zijn geweest en waarop, gezien de toegezegde budgetneutraliteit de mediabegroting recht op heeft en zo ja, tot welk bedrag?’.

5.1 Inleiding

Gelet op de afspraken over budgettaire neutraliteit diende de algemene omroepreserve niet te dalen of te stijgen tengevolge van de fiscalisering. Voor de volledigheid zal in dit hoofdstuk ook de stand van de algemene omroepreserve (AOR) op transactiebasis aan de orde komen. Mede omdat het verschil tussen boekhouden op transactiebasis of op kasbasis ten grondslag ligt aan de hele problematiek.

5.2 Stand AOR ultimo 1999 op kasbasis

Bij het antwoord op vraag 1 is door de Algemene Rekenkamer al geconstateerd dat in 1999 hetzelfde bedrag aan de mediabegroting is toegevoegd als zonder fiscalisering het geval zou zijn geweest. Zodoende is ultimo 1999 ook voor de algemene omroepreserve voldaan aan het beginsel van budgettaire neutraliteit, omdat in totaal de toevoegingen aan de mediabegroting gelijk waren aan de toevoegingen die zonder fiscalisering zouden hebben plaatsgevonden.

De stand van de algemene omroepreserve wijkt derhalve ultimo 1999 niet af van de situatie zonder fiscalisering, omdat OCenW in 1999 voor de mediabegroting het bedrag

ontving waarop OCenW, gelet op de afspraak over budgettaire neutraliteit, recht had.

18

De Tweede Kamer nam in juni 2000 een motie²² van het lid Atsma aan, inhoudende dat de regering verzocht werd ervoor zorg te dragen dat de omroepreserve per 31 december 1999 niet lager uitkomt dan zonder fiscalisering het geval zou zijn geweest. De Algemene Rekenkamer is van mening dat aan deze motie is voldaan.

5.3 Stand AOR ultimo 1999 op transactiebasis

Het Commissariaat van de Media en de NOS hebben hun boekhouding anders ingericht dan het Rijk. De eindafrekening van de omroepbijdrage werd door het Commissariaat op transactiebasis verwerkt in de AOR. Dat wil zeggen dat de eindafrekening 1998 die in 1999 door de DOB is betaald aan OCenW geboekt werd ten gunste van de AOR per 31 december 1998 (in het boekjaar 1998). In de begroting van OCenW werd de eindafrekening 1998 echter (op kasbasis) verantwoord in 1999.

In november 1999 is door het Commissariaat een prognose voor de AOR op transactiebasis opgesteld die uitkwam op f 423 miljoen per 31 december 1999²³. Hierbij werd gerekend met de gebruikelijke eindafrekening. Met de stelselwijziging werd op geen enkele wijze rekening gehouden. Door onder andere meeropbrengsten uit STER en rente is de stand gecorrigeerd naar f 449 miljoen²⁴. Per 31 december 1999 was f 347 miljoen in kas. Op basis van deze *berekening* is het tekort van f 102 miljoen ontstaan.

De Algemene Rekenkamer stelt vast dat op transactiebasis een tekort is ontstaan in de algemene omroepreserve. Zij is echter van mening dat dit tekort niet met een eindafrekening (ten laste van de algemene middelen) zou moeten worden weggewerkt omdat dat in strijd is met de budgettaire

²² Tweede Kamer 1999-2000, 26 707, nr.23

²³ Tweede Kamer 1999-2000, 26 800, nr.15

²⁴ brief OCenW aan DG Rijksbegroting van 7 juli 2000, kenmerk MLB/FTZ/2000/27.538

neutraliteit en met de overgangsbepalingen van de Mediawet die niet voorzien in het doen van een eindafrekening.

6 Vraag 3: overige factoren

Vraag 3 luidt: ‘Indien de tweede vraag bevestigend wordt beantwoord, met welke factoren zou dan verder rekening moeten worden gehouden.’

6.1 Inleiding

Hoewel de tweede vraag door de Algemene Rekenkamer uitgaande van het kasstelsel van de rijksoverheid, in ontkennende zin is beantwoord – de stand van de algemene omroepreserve wijkt op kasbasis ultimo 1999 niet af van de stand die zonder fiscalisering redelijkerwijs te verwachten zou zijn geweest – blijven toch nog enige geschilpunten over.

De Algemene Rekenkamer gaat hierna in op het door de bewindspersonen nog te nemen besluit over de vermogensbestanddelen van de DOB en de vraag of nog een eindafrekening over 1999 moet plaatsvinden

6.2 Vermogensbestanddelen DOB

De opheffing van de DOB bracht diverse kosten met zich mee. Deze kosten zijn in de jaarrekening 1999 van de DOB geboekt onder de post afbouwkosten. In totaal betrof dit f 60 miljoen. Hierdoor kwam het exploitatieresultaat uit op f 3 miljoen negatief. Dit bedrag heeft het ministerie van Financiën voor zijn rekening genomen. De in 2000 geïnde omroepbijdragen van openstaande debiteuren per 31 december 1999 (f 42 miljoen) zijn als generale ontvangsten op de begroting van Financiën verantwoord, als rechtsopvolger van de DOB.

Aan de Tweede Kamer is informatie verstrekt dat de reorganisatiekosten van de Belastingdienst, alsmede de afbouwkosten van de DOB door de Belastingdienst gedragen zouden worden (zie paragraaf 3.1 en citaten uit Kamerstukken over de afbouwkosten opgenomen in de bijlagen). Hiervoor is in totaal f 45 miljoen beschikbaar gesteld door een toevoeging aan de middelen van de Belastingdienst. Door het opnemen van f 60 miljoen afbouwkosten in de rekening van de DOB wordt het exploitatieresultaat van de DOB negatief beïnvloed.

Het Ministerie van Financiën is van mening dat de mededeling aan de Tweede Kamer over de afbouwkosten op een verschrijving berust en dat deze afbouwkosten wel ten laste van het exploitatieresultaat dienen te worden gebracht.

In de overgangsbepalingen is geen regeling aangetroffen ten aanzien van afbouw- en of inningskosten van de omroepbijdrage in het jaar 2000.

Vermogensbestanddelen gaan volgens de Mediawet pas na een besluit van beide ministers over op de Staat. Zolang dit besluit niet is genomen is niet duidelijk wie eigenaar is van de vermogensbestanddelen.

6.3 Eindafrekening 1999

In de overgangsbepalingen is niets geregeld ten aanzien van een eindafrekening over 1999, zoals onder de oude Mediawet te doen gebruikelijk was. In paragraaf 5.3 is de AOR op transactiebasis aan de orde geweest. Op basis van de prognose uit november 1999 zou nog f 102 miljoen toegevoegd moeten worden aan de AOR. Deze prognose is echter gebaseerd op de systematiek van de oude Mediawet en houdt geen rekening met de stelselwijziging per 1 januari 2000.

Een eindafrekening werd in het oude stelsel gedaan in het volgende jaar. Dat zou in dit geval betekenen dat een eindafrekening op kasbasis zou plaatsvinden in het jaar 2000. In de grondslag van de berekening van de

rijksomroepbijdrage is de eindafrekening van het voorafgaande jaar inbegrepen.

Uit onderstaand schema blijkt dat het honoreren van de claim van OCenW in het door de rijksoverheid gehanteerde kasstelsel een extra kasstroom in het jaar 2000 oplevert.

Kalenderjaar	1998		1999		2000	
A. Kasstroom na fiscalisering	afrekening 1997	voorschot 1998	afrekening 1998	voorschot 1999	Rijksomroepbijdrage 2000	
B. Kasstroom zonder fiscalisering	afrekening 1997	voorschot 1998	afrekening 1998	voorschot 1999	afrekening 1999	voorschot 2000
C. Situatie bij toerekening op transactiebasis	voorschot 1998	afrekening 1998	voorschot 1999	afrekening 1999	voorschot 2000	afrekening 2000

Claim OCenW van f 102 mln.

Door het doen van een eindafrekening over 1999 zou niet worden voldaan aan de eis van budgettaire neutraliteit.

Als de eindafrekening aan het jaar 1999 wordt toegerekend zouden twee eindafrekeningen in dat jaar vallen. In totaal zou de omroepbijdrage voor 1999 dan uitkomen op f 1.357 miljoen.

Als de eindafrekening aan het jaar 2000 wordt toegerekend zou f 102 miljoen moeten worden opgeteld bij de rijksomroepbijdrage 2000. In totaal zou de (rijks)omroepbijdrage voor 2000 dan uitkomen op f 1.380 miljoen.

Het doen van een eindafrekening zou bovendien in strijd zijn met het wetsvoorstel dat beoogde dat de opbrengst voor de omroep als geheel niet vermindert en evenmin vermeerdert.

7 Conclusies

23

7.1 Proces fiscalisering

De Algemene Rekenkamer constateert dat de overgangsbepalingen van de fiscalisering van de omroepbijdrage leemten vertonen. De ordelijkheid van het proces is hiermee ernstig in het gedrang gekomen. Mede daardoor heeft het meningsverschil tussen de ministeries kunnen ontstaan en zolang kunnen voortduren.

7.2 Algemene omroepreserve

De Algemene Rekenkamer concludeert dat door het honoreren van de claim van OCenW van f 102 miljoen voor de algemene omroepreserve in strijd met de budgettaire neutraliteit zou worden gehandeld. De grondslag van de rijksomroepbijdrage is op kasbasis en een eindafrekening over het voorafgaande is daarbij inbegrepen²⁵.

7.3 Afbouwkosten

De Algemene Rekenkamer is van mening dat de afbouwkosten van de DOB niet ten laste mogen komen van het exploitatieresultaat van de DOB. Deze mening is conform de mededelingen van de regering daarover aan de Staten-Generaal.²⁶

²⁵ Tweede Kamer, 1999-2000, 26 707, nr.3

²⁶ Eerste Kamer, 1999-2000, 26 707, nr.88b

7.4 Vermogensbestanddelen

24

De Algemene Rekenkamer constateert dat de waarde van de vermogensbestanddelen van de DOB nog moet worden vastgesteld. Zij constateert dat een gezamenlijk besluit hierover nog niet is genomen.

De Algemene Rekenkamer concludeert dat er daardoor geen rechtsgrond is om vermogensbestanddelen toe te delen aan de algemene middelen of de mediabegroting.

7.5 Aanbevelingen

De minister van Financiën en de staatssecretaris van OCenW hebben de wettelijke taak op grond van artikel III uit de overgangsbepalingen van de Mediawet een besluit te nemen over de vermogensbestanddelen van de DOB. Voorafgaand aan dit besluit moet worden vastgesteld welke vermogensbestanddelen het betreft en welke bedragen daarmee zijn gemoeid. De Algemene Rekenkamer is daarbij van oordeel dat de afbouwkosten van de DOB aan de vermogensbestanddelen moeten worden toegevoegd, overeenkomstig de parlementaire behandeling. De Algemene Rekenkamer ziet geen belemmeringen dit besluit op korte termijn te nemen.

8 Reactie bewindspersonen

25

Hieronder zijn de bestuurlijke reacties van de Minister van Financiën en de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen integraal weergegeven.

8.1 Reactie Minister van Financiën

Met de brief van 10 oktober 2000 hebben de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en ik u verzocht een onderzoek in te stellen naar de fiscalisering van de omroepbijdrage. Aan dit verzoek is door de Rekenkamer gevolg gegeven. Daarvoor hebben wij de Algemene Rekenkamer een drietal vragen gesteld die met dit onderzoek zijn beantwoord. Met veel belangstelling heb ik het door u samengestelde conceptrapport Fiscalisering omroepbijdrage, Meer of minder voor de publiek omroep, gelezen, waarvoor mijn dank.

Met genoegen constateer ik dat u in het conceptrapport tot de conclusie komt dat de rijksomroepbijdrage rechtmatig is en dat aan de toezeggingen van budgettaire neutraliteit is voldaan. De tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel toegezegde budgettaire neutraliteit is nagekomen, de omroepen hebben naar uw oordeel datgene gekregen waar zij recht op hadden.

In het conceptrapport geeft u een handreiking op welke wijze de resterende vermogensbestanddelen, die onder algemene titel overgaan op de Staat, budgettair zouden kunnen worden verwerkt. Ik onderschrijf dit. Daarbij zij opgemerkt dat alle lusten en lasten van de opheffing van de Dienst Omroepbijdragen generaal door Financiën zijn gedragen.

Voorts heb ik geconstateerd dat u vaststelt dat de overgangsbepalingen van de fiscalisering van de omroepbijdrage leemten vertonen en dat de ordelijkheid van het proces hiermee ernstig in het gedrang is gekomen. Ik neem deze waarschuwing ter harte. Met deze verzelfstandigingsprocessen (agentschappen, ZBO's en stichtingen) bestaat inmiddels ruime ervaring. Met het omgekeerde proces is dat veel minder het geval. Recent is de tijdelijke agentschapstatus gecreëerd om het terugkeren dan wel opnemen van organisaties van buiten de rijksoverheid binnen de ministeries te structureren. Dit wordt bijvoorbeeld toegepast bij ESF Nederland en de op te richten Inspectie Werk en Inkomen. Avant la lettre is het onderbrengen van de Dienst Omroepbijdragen bij de Belastingdienst een vergelijkbare organisatie-ontwikkeling geweest. Destijds was de ervaring met dit soort processen nog niet beschikbaar, inmiddels is die er wel. Met de instellingsprocedure agentschappen aangevuld met de brief over de tijdelijke agentschapstatus is een systematische aanpak vastgelegd.

Ik ben voornemens samen met de staatssecretaris van Cultuur zo spoedig mogelijk een besluit te nemen en gezamenlijk te bepalen welke vermogensbestanddelen van de DOB onder algemene titel overgaan op de Staat.

Naast bovenstaande hoofdlijn zou ik bij enkele paragrafen nog een opmerking c.q. nuancering willen maken.

Hoofdstuk 5, paragraaf 3

Het tekort waarover hier wordt gesproken zou niet zijn ontstaan als van de Rijksomroepbijdrage 2000 een deel beschouwd zou zijn als eindafrekening 1999. In dit geval zou de berekening anders hebben uitgepakt. Het ogenschijnlijke 'gat' in de omroepreserve bestaat enkel vanuit een boekhoudkundig perspectief. Deze opmerking geldt tevens voor paragraaf 6.3. De kas/trans-tabellen zouden ter illustratie opgenomen kunnen worden.

Hoofdstuk 6, paragraaf 2

In het bijzonder wil ik uw aandacht vragen voor het onderwerp afbouwkosten. Het meningsverschil rond afbouwkosten is ontstaan door een definitie van

reorganisatiekosten in de Memorie van Antwoord (Eerste Kamer, 1999-2000, 26707 nr. 88b, blz. 3-4.)

27

Wat Financiën betreft, gaat het hier om een verschrijving. In de Memorie van Antwoord zijn naar mijn mening afbouwkosten abusievelijk als onderdeel van de reorganisatiekosten Dienst Omroepbijdragen gedefinieerd. Door het gehele parlementaire proces is een onderscheid gemaakt tussen reorganisatiekosten en overgangskosten.

De reorganisatiekosten zijn budgettair afgegrensd tot f 45 min. (2000 en 2001). In tegenstelling tot de reorganisatiekosten betreffen de overgangskosten kosten uit hoofde van de afbouw van de Dienst Omroepbijdragen: afbouwkosten die gemaakt zijn om uitvoering te geven aan het wetsvoorstel afschaffing omroepbijdrage.

In het conceptrapport geeft u aan dat de afbouwkosten niet ten laste van het exploitatierekening van de Dienst Omroepbijdragen gebracht mogen worden. Ik merk daarbij het volgende op. Voor een deel hebben deze kosten al tot uitgaven in 1999 bij de Dienst Omroepbijdragen geleid. Denk bijvoorbeeld aan aanpassingen in geautomatiseerde systemen om een laatste run heffingen omroepbijdragen te draaien en aan berichtgeving aan burgers. Het was niet goed mogelijk om een exploitatierekening 1999 van de Dienst Omroepbijdragen op te stellen alsof deze zou blijven voortbestaan. Er is een jaarrekening opgesteld die uitgaat van discontinuïteit. Wel zijn daarin de afbouwkosten specifiek benoemd, voor een groot deel via een voorziening. Een jaarrekening op basis van 'going-concern' werd niet realistisch geacht.

Hoofdstuk 7, paragraaf 4

Naar mijn mening betreft het i.c. niet zozeer 'de waarde van de vermogensbestanddelen', dan wel 'welke vermogensbestanddelen'.

8.2 Reactie Staatssecretaris van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen

28

Algemeen

Vooraf wil ik mijn waardering uitspreken voor uw bereidheid het onderzoek uit te voeren. Mijn eerste algemene reactie is echter dat het conceptrapport een bijzonder technische inslag heeft, en dat mede daardoor te weinig rekening wordt gehouden met de politieke/bestuurlijke en juridische context, waarin de onderhavige problematiek zich afspeelt, hetgeen in mijn ogen afbreuk doet aan de nauwgezetheid waarmee het onderzoek is uitgevoerd.

Kern van de vraagstelling is of de fiscaliseringoperatie budgettair-neutraal is verlopen. Om een antwoord op deze vraag te geven wordt door U een uitleg gegeven aan het begrip budgettaire neutraliteit. Deze uitleg kan ik niet delen, omdat deze onjuist en te beperkt is.

Onjuist, aangezien op de mediabegroting de uitgaven altijd in overeenstemming met de ontvangsten worden gebracht. Dit is een van de functies van de algemene omroepreserve. Dit betekent dat het saldo altijd nul gulden bedraagt, hetgeen volgens uw definitie automatisch leidt tot budgettaire neutraliteit. Indien de ontvangsten fl. 100 mln. lager zouden zijn en de uitgaven in de vorm van een onttrekking aan de algemene omroepreserve eveneens, dan stelt U dat er sprake is van een budgettair neutrale situatie. Hier ben ik het niet mee eens.

Te beperkt, gezien de gekozen zienswijze, waarbij uitsluitend wordt geredeneerd vanuit de optiek van de Rijksoverheid (=kasstelsel). U merkt in hoofdstuk 5 paragraaf 1 van uw rapport op dat het verschil van boekhouden op transactiebasis of op kasbasis ten grondslag ligt aan de hele problematiek. Het is dan ook de vraag of uw keuze wel juist is. Uw zienswijze is niet in overeenstemming met hetgeen door de minister van Financiën en mij in de Kamer is gemeld, namelijk: "Het wetsvoorstel beoogt dat de opbrengst voor de omroep als geheel niet vermindert en

evenmin vermeerdert" (zie ook hoofdstuk 2 paragraaf 5 en hoofdstuk 4 paragraaf 1 van uw concept-nota). Hierbij wordt uitgegaan van de optiek van de omroep, die een administratie voert op basis van het transactiestelsel. Ook de uitspraak van Minister Zalm in de Eerste Kamer is kristalhelder: "Wij moeten er nog eens goed over spreken hoe de eindafrekening gedaan moet worden, als je op een ander systeem overstapt, en wat dat dan voor gevolgen heeft voor de omroepreserve." en "De uiteindelijke afrekening met de omroep gebeurt op basis van een transactie. Dan krijgt men het geld dat over een jaar verschuldigd is. Zo wordt bij mijn weten uiteindelijk met de omroepen afgerekend". Voorts ondersteunt ook de motie Atsma van 14 juni 2000 (zie bijlage 8 in uw conceptnota) een zienswijze, beredeneerd vanuit de optiek van de omroep. De intentie van deze (aanvaarde) motie is duidelijk. Het is de bedoeling dat de publieke omroepen geen nadelige gevolgen ondervinden van de fiscalisering omroepbijdrage. De problematiek dient m.i. dan ook niet vanuit de focus van de overheid, maar vanuit de publieke omroepen te worden benaderd. Indien deze lijn gevolgd wordt en de optiek zou worden verlegd van de rijksbegroting naar de omroepen, dan wordt ook de uitkomst van het onderzoek geheel anders. Immers, zoals U in hoofdstuk 5 paragraaf 3 van uw nota zelf ook concludeert: "De Rekenkamer stelt vast dat op transactiebasis een tekort is ontstaan in de algemene omroepreserve". Onderstaand ga ik nader in op uw conclusies en aanbevelingen.

1. U constateert dat de overgangsbepalingen van de fiscalisering van de omroepbijdrage leemten vertonen en dat daardoor de ordelijkheid van het proces ernstig in het gedrang is gekomen en het meningsverschil heeft kunnen ontstaan en zolang heeft kunnen voortduren.

Reactie:

U doelt hier op het ontbreken van overgangsbepalingen ten aanzien van de jaarrekening DOB 1999 en de afbouwkosten. Ik ben het hier niet mee eens. De fiscaliseringswet is weliswaar met grote voortvarendheid, maar ook met de vereiste zorgvuldigheid tot stand gekomen. Voor zoveel als mogelijk was, is voorzien in

overgangsbepalingen. In de wet is expliciet bepaald dat over de vermogensbestanddelen door beide ministers gezamenlijk wordt besloten. Het wetsvoorstel is voorbereid in nauwe samenwerking met de (voormalige) DOB en Financiën en heeft de procedure van wetgevingstoets en advisering door de Raad van State doorlopen. Voorts is het geschil ontstaan ruim nadat de wet in werking was getreden, namelijk halverwege 2000, toen het ministerie van Financiën éézijdig de jaarrekening DOB 1999 uitbracht, waarin fl. 60 miljoen extra afbouwkosten waren verwerkt. Hier kon in de overgangsbepalingen geen rekening mee worden gehouden. Bovendien bestonden er vooraf zeer duidelijke afspraken over de afbouwkosten, die door U worden onderschreven en die nadrukkelijk in het parlement aan de orde zijn geweest. Het spijt mij dan ook te moeten constateren dat U ondanks eerdere reactie en uitleg van de problematiek deze conclusie heeft gehandhaafd.

2. U concludeert dat door het honoreren van de claim van OCenW. van fl. 102 mln. voor de algemene omroepreserve in strijd met de budgettaire neutraliteit zou worden gehandeld. Voorts bent U van mening dat in het systeem van de rijksomroepbijdrage 2000 impliciet al rekening is gehouden met een eindafrekening over het voorafgaande jaar.

Reactie:

Dit wordt door mij niet onderschreven. Het werken met eindafrekeningen past niet meer in de nieuwe financieringsystematiek. Dit wordt ook door het ministerie van Financiën onderschreven. In een interne notitie van 8-3-2000 (zie bijlage pagina 7 van uw nota van bevindingen) van het ministerie van Financiën wordt geschreven dat in de nieuwe wet het onderscheid tussen voorschotten en eindafrekening vervalt. Dit betekent mijns inziens dat de Rijksomroepbijdrage 2000 uitsluitend betrekking heeft op het jaar 2000. Uw conclusie dat er door een aparte eindafrekening over 1999 tweemaal een eindafrekening zou plaatsvinden kan ik derhalve niet delen.

De minister van Financiën heeft in de Eerste Kamer, zoals hierboven gememoreerd, gesproken over een eindafrekening en het overstappen op een ander systeem. Ik ben van mening

dat het "oude" stelsel dan ook behoorlijk dient te worden afgesloten door af te rekenen over 1999. Dat hier extra kosten aan zijn verbonden was al in een eerder stadium onderkend, zoals door de minister van Financiën en mij aan de Tweede Kamer is geschreven: "Ook de overgang van het ene naar het andere systeem brengt kosten met zich mee."

Indien uw redenering toch wordt gevolgd, zou - in lijn met de impliciete afrekening over 1999 in de rijksomroepbijdrage 2000 - in de rijksomroepbijdrage 2001 een "fictieve" eindafrekening 2000 moeten worden verwerkt. Dit gaat zo door tot in het oneindige of tot het moment dat de publieke omroep wordt opgeheven en het geld niet meer nodig is. U stelt hiermee impliciet een 'eeuwigdurende' kasschuif voor. Feitelijk wordt dan gesteld dat de publieke omroep weliswaar recht heeft op de afrekening, maar dat de Staat consequent later uitbetaalt. Het is de vraag of een dergelijke constructie ergens toe dient, dan wel noodzakelijk is voor de rijksbegroting. Zeker is wel dat deze methodiek van vertraagd uitbetalen geen logisch en oorzakelijk verband vertoont met de inkomstenstroom, dit in tegenstelling tot systematiek die door de voormalige Dienst Omroepbijdragen werd gehanteerd.

Ik ben van mening dat uw visie in strijd is met een juiste lezing van de motie Atsma, waarmee wordt beoogd nadelige effecten van de fiscalisering van de omroepbijdrage voor de omroepen te voorkomen.

3. U concludeert dat de afbouwkosten van de DOB niet ten laste mogen komen van het exploitatieresultaat van de DOB, conform de mededelingen van de regering daarover aan de Staten-Generaal. Vervolgens beveelt U aan dat de afbouwkosten van de DOB aan de vermogensbestanddelen van de DOB moeten worden toegevoegd.

Reactie:

Met deze conclusie ben ik het eens. De minister van Financiën heeft immers bij de parlementaire behandeling aangegeven dat de afbouwkosten van de DOB voor rekening komen van de Belastingdienst, die hiervoor vanuit de

algemene middelen een bedrag van fl. 45 mln. ter beschikking heeft gekregen.

Dit heeft tot onvermijdelijk gevolg dat het exploitatieresultaat toeneemt met fl. 60 mln. Een dergelijk resultaat moet niet beschouwd worden als een vermogensbestanddeel als bedoeld in artikel III van de overgangsbepalingen van de fiscaliseringwet, maar overeenkomstig de wetgeving zoals deze gold tot 1 januari 2000, in het bijzonder artikel 122h van de Mediawet. Op grond van dat artikel dient de opbrengst van de DOB, verminderd met de kosten, afgedragen te worden aan de Minister van OCenW, ten behoeve van de mediabegroting. Ik word in deze opvatting gesterkt door de conclusies van de Landsadvocaat, die stelt: "Als deze kosten niet in mindering zouden zijn gebracht zou er een positief exploitatieresultaat overblijven. Zie ik het goed, dan zou een dergelijk resultaat, gezien de gekozen systematiek, niet beschouwd worden als een vermogensbestanddeel als bedoeld in artikel III van de overgangsbepalingen. Verdedigbaar is dan ook dat een dergelijk resultaat behandeld zou moeten worden overeenkomstig de wetgeving zoals deze gold tot 1 januari 2000."

4. U constateert dat de waarde van de vermogensbestanddelen van de DOB nog moet worden vastgesteld. U ziet geen belemmeringen dit besluit op korte termijn te nemen en doet de aanbeveling om bij de resterende vermogensbestanddelen de gebruikelijke procedure voor het afwikkelen van meevallers voor de Staat te volgen.

Reactie:

Uw getrokken conclusie is juist. Ingevolge de overgangsbepalingen zijn de ministers van Financiën en OCenW wettelijk verplicht een gezamenlijk besluit te nemen over de vermogensbestanddelen van de DOB. De besluitvorming heeft tot op heden slechts een éézijdig karakter gehad. De toerekening van de vermogensbestanddelen naar het ministerie van Financiën is derhalve strijdig met de wet. Met uw hierop volgende aanbeveling ben ik het niet eens. De vermogensbestanddelen, en in het bijzonder de post debiteuren ad. fl. 42 mln. kunnen

niet zonder meer ten gunste komen van de algemene middelen. Hiervoor bestaat evenmin een rechtsgrond in de overgangsbepaling.

Ik ben van mening dat het meer voor de hand ligt om vermogensbestanddelen toe te voegen aan de mediabegroting op grond van het vertrouwensbeginsel. Hierbij is van juridisch belang dat het vermogen betreft dat is opgebouwd uit middelen die van burgers zijn geheven als doelheffing, dat wil zeggen met een specifieke bestemming over een periode dat er nog geen sprake was van fiscalisering. Bestemming ten gunste van de algemene middelen betekent inbreuk op het wettelijk gereguleerde vertrouwen van burgers en andere belanghebbenden dat de geïnde omroepbijdragen besteed worden aan de specifieke bestemming van deze doelheffing. Een dergelijke inbreuk betekent schending van recht en rechtsbeginselen (vertrouwensbeginsel). Het is zeker aan te nemen dat op deze juridische positie belanghebbenden in rechte zullen opkomen.

9 Nawoord

34

9.1 Algemeen

Een eerste algemene reactie van de staatssecretaris van OCenW is dat het conceptrapport een bijzonder technische inslag heeft, en dat mede daardoor te weinig rekening wordt gehouden met de politiek/bestuurlijke en juridische context, waarin de onderhavige problematiek zich afspeelt.

De Algemene Rekenkamer heeft de door de minister van Financiën en de staatssecretaris van OCenW gezamenlijk gestelde onderzoeksvragen, die zich met name richten op de rechtmatigheid en de budgettaire neutraliteit, beantwoord. Dat heeft zij gedaan met inachtneming van de Comptabiliteitswet, (relevante) Tweede Kamerstukken, begrotingsstukken, de oude en de nieuwe Mediawet inclusief de overgangsbepalingen, de jaarrekeningen 1999 van de Dienst Omroepbijdragen en van het Commissariaat van de Media, alsmede alle correspondentie die over dit dossier gevoerd is.

9.2 Budgettaire neutraliteit

De staatssecretaris van OCenW is het niet eens met de uitleg van en de conclusies over de budgettaire neutraliteit. Zoals in hoofdstuk 5 al staat beschreven, is er een verschil tussen een boekhouding op kasbasis en een boekhouding op transactiebasis. De rijksoverheid voert haar begroting op kasbasis en zo ook de Ministeries van OCenW en Financiën. Om de cijfers goed te kunnen vergelijken en begrijpelijk en transparant te maken, waar het nu om gaat, heeft de Algemene Rekenkamer de kasstromen in beeld gebracht die in 1999 en 2000 met de omroepbijdrage waren gemoeid. Op basis hiervan kwam zij tot de conclusie dat er sprake is van budgettaire neutraliteit. De Algemene Rekenkamer wijst er

nogmaals op dat de toevoegingen vanuit de omroepbijdrage aan de mediabegroting voor en na fiscalisering op kasbasis niet zijn verminderd. De Algemene Rekenkamer acht het niet opportuun dat een verschil van f 102 miljoen, dat is ontstaan als gevolg van het naast elkaar bestaan van verschillende boekhoudsystemen, zou moeten worden vereffend in de vorm van een eindafrekening ten laste van de algemene middelen.

9.3 Overgangsbepalingen

De staatssecretaris van OCenW is het niet eens met de conclusie dat de overgangsbepalingen leemten vertonen. De Algemene Rekenkamer constateert dat onder andere niet duidelijk is geregeld in de overgangsbepalingen onder wiens verantwoording de jaarrekening 1999 van de DOB moet worden opgesteld en op welke grondslag. Ook had men vooraf kunnen bedenken wat gedaan moest worden met de inkomsten (in 2000) uit debiteuren. De debiteuren bestonden immers op dat moment (in 1999) ook al. Verder was niet expliciet geregeld of er nog een eindafrekening over 1999 zou plaatsvinden.

Het verwijt van de staatssecretaris dat de minister van Financiën de jaarekening eenzijdig heeft opgesteld is volgens de Algemene Rekenkamer niet terecht. Op 1 januari 2000 hield de DOB op te bestaan. De minister van Financiën heeft dus, als rechtsopvolger van de DOB, zijn verantwoording genomen. De jaarrekening is opgesteld door een externe accountant die daar een goedkeurende verklaring bij heeft afgegeven.

9.4 Eindafrekening

De staatssecretaris is van mening dat nog een eindafrekening van f 102 miljoen over 1999 moet plaatsvinden. Hij baseert deze mening op het transactiestelsel dat door het Commissariaat van de Media voor de Algemene Omroepreserve wordt gehanteerd. Hij doet daarbij geen

uitspraak over de rechtmatigheid en de budgettaire neutraliteit.

De Algemene Rekenkamer heeft de kasstromen onderzocht die in 1999 en 2000 tot de omroepbijdrage werden gerekend. Op grond van de Comptabiliteitswet en de Mediawet is zij van oordeel dat het betalen van f 102 miljoen zou leiden tot een onrechtmatige uitgave. Overigens zou een dergelijke betaling ook in strijd zijn met de toegezegde budgettaire neutraliteit van de operatie.

9.5 Afbouwkosten

De minister van Financiën geeft aan dat met betrekking tot de afbouwkosten er sprake is van een verschrijving. In de Memorie van Antwoord (EK, 1999-2000, 26 707, nr.88b, p.3-4) zijn naar zijn mening de afbouwkosten abusievelijk als onderdeel van de reorganisatiekosten van de DOB gedefinieerd. In de jaarrekening van de DOB zijn de afbouwkosten opgenomen en ten laste van het exploitatieresultaat gekomen.

De Algemene Rekenkamer is van oordeel dat de jaarrekening van de DOB, die is opgesteld op basis van discontinuïteit, in overeenstemming is met algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving. Zij blijft daarnaast echter van mening dat, vanwege de mededelingen van de regering hierover aan de Staten-Generaal, de afbouwkosten niet zonder meer ten laste mogen komen van het exploitatieresultaat van de DOB. Indien de minister zijn verschrijving zou willen herstellen, dan zal hij hierover de Staten-Generaal moeten informeren.

9.6 Debiteuren

De staatssecretaris van OCenW is van mening dat op grond van het vertrouwensbeginsel de inkomsten uit debiteuren toegevoegd zouden moeten worden aan de mediabegroting. De Algemene Rekenkamer deelt deze mening niet. Bij het vaststellen van de rijksomroepbijdrage is al rekening gehouden met inkomsten uit debiteuren. Deze inkomsten

waren er immers jaarlijks. In het basisjaar 1998 is zelfs extra actie ondernomen om tot versnelde inning van debiteuren over te gaan, hetgeen tot extra inkomsten heeft geleid.

9.7 Vermogensbestanddelen

De staatssecretaris is van mening dat vermogensbestanddelen niet zonder meer ten gunste kunnen komen van de algemene middelen. Volgens hem bestaat hiervoor geen rechtsgrond in de overgangsbepalingen. Hij is van mening dat het meer voor de hand ligt om vermogensbestanddelen toe te voegen aan de mediabegroting op grond van het vertrouwensbeginsel.

De Algemene Rekenkamer is van oordeel dat, zolang er geen besluit als bedoeld in de overgangsbepalingen van de Mediawet is genomen, elke rechtsgrond ontbreekt over de toedeling van de vermogensbestanddelen. Zij wijst er overigens op dat zonder fiscalisering de waarde van de vermogensbestanddelen ook niet ten gunste was gekomen van de mediabegroting. De Algemene Rekenkamer ziet dan ook geen nadelige gevolgen voor de mediabegroting als gevolg van de fiscalisering.

9.8 Nabeschouwing

De Algemene Rekenkamer heeft dit onderzoek uitgevoerd op verzoek van beide bewindspersonen met als doel de bevindingen te gebruiken ten behoeve van de uiteindelijke afhandeling van dit dossier. De reacties van beide bewindspersonen hebben de Algemene Rekenkamer geen aanleiding gegeven de conclusies van het onderzoek te wijzigen. Zij baseert haar oordeel op de bepalingen in de Comptabiliteitswet en de Mediawet. Het uitvoeren van het standpunt van de staatssecretaris ten aanzien van de eindafrekening van f 102 miljoen leidt tot een onrechtmatige betaling, tenzij dit bij wetgeving separaat zou worden geregeld.

De Algemene Rekenkamer wijst nogmaals op de wettelijke taak van beide bewindspersonen een besluit te nemen over de vermogensbestanddelen van de DOB. Zij ziet geen reden waarom de besluitvorming niet voor het einde van dit begrotingsjaar kan plaatsvinden.

Bijlage I Chronologisch overzicht en samenvattingen

1997	
01-II-1997	Rapport van prof. mr. L.G.M. Stevens , EUR, inzake fiscalisering, onderzoeksopdracht van OCenW (MLB/FTZ/1997/26516); een genuanceerde afweging van argumenten voor en tegen fiscalisering. De voors en tegens afwegend komt Stevens tot de conclusie dat de argumenten vóór fiscalisering zwaarder wegen dan de nadelen. Het zwaartepunt voor deze conclusie is volgens Stevens gelegen in de grotere mate van efficiency die daardoor bereikbaar is.
1997	Regeerakkoord ²⁷ kabinet Kok II voetnoot “ <i>Het kabinet zal de mogelijkheid van fiscalisering van de omroepbijdragen onderzoeken. Eventuele besparingen op de uitvoeringskosten als gevolg daarvan komen beschikbaar voor Jeugdzorg.</i> ” Onder het hoofdstuk mediabeleid werd nog aandacht gevraagd voor het “aanvaardbaar blijven van de omroepbijdragen” in relatie tot de wens om verdere reclame-uitingen op de publieke zenders tegen te gaan.
21-II-1997	Rapport van directeur DOB : ‘De (on)mogelijkheden van fiscalisering van de omroepbijdrage’, door mr R.M. Peters, Directeur Dienst Omroepbijdragen. Een pleidooi tegen fiscalisering. De conclusie van de directeur is dat het onderbrengen van de omroepbijdrage bij een bepaalde belasting als bezwaar heeft dat de doelgroep (huishoudens met een ontvanginstallatie) niet-volledig wordt bereikt en dat sprake zal zijn van een complexe uitvoeringsproblematiek. Kostenvoordelen zouden er niet zijn. (Opm. AR: het rapport van Stevens wordt niet geciteerd in dit stuk).
1998	
20-08-1998	Van stas OCenW aan stas VWS, brief inzake uitwerking van de opdracht in het regeerakkoord om te komen tot fiscalisering.
25-II-1998	Van stas OCenW aan: minister-president, minister en staatssecretaris van Financiën en staatssecretaris VWS van inzake de uitvoering van de opdracht in de voetnoot in het regeerakkoord tot onderzoek naar de mogelijkheden van fiscalisering, zoals de mogelijkheid van het samenvoegen van DOB en belastingdienst (eerste optie).

²⁷ Tweede Kamer 97-98, 26024, nr. 10

31-12-1998	Reyn, de Blaay Accountants: onderzoek naar de bedrijfsmatige positie van de zendgemachtigden: 'alle ledengebonden zendgemachtigden (AVRO, KRO, NCRV, EO, TROS, VARA, VPRO) tonen ultimo 1997 een vermogenspositie welke (evenals ultimo 1996) sterk tot zeer sterk te achten is. (saldo per 31-12-1997: 456 miljoen)
1999	
12-01-1999	Van Moret Ernst & Young aan directeur DOB met de conclusie dat de fiscalisering meer een politiek onderwerp lijkt te zijn dan een zuiver fiscaal theoretisch onderwerp.
18-01-1999	Van stas. OCenW aan min.v.Fin. met daarin een tweede optie voor de fiscalisering naast de optie genoemd in de brief van 25 november 1998.
22-01-1999	Van min.v. Fin. aan stas OCenW met verzoek om voortvarend aan de slag te gaan met de verdere uitwerking van de opties.
01-02-1999	Ongevraagd advies van de Raad voor Cultuur aan de stas. OCenW dat de Raad tegen de fiscalisering is op grond van vermindering van de onafhankelijkheid van de publieke omroep.
maart 1999	Van Moret Ernst & Young advies in opdracht van de DOB over de positionering van de DOB: een opsomming van de voordelen van de bestaande situatie en de nadelen van fiscalisering . Conclusie: het ligt voor de hand dat OCenW de gewenste regie over de vraagstukken op zich neemt.
05-03-1999	Van stas. OCenW aan min.v.Fin.: volgens OCenW was overeenstemming bereikt dat het mogelijke negatieve effect van het betaalgedrag als gevolg van berichtgeving over fiscalisering van de omroepbijdrage door Financiën zal worden gecompenseerd en dat OCenW al het mogelijke zal doen om het verlies aan inkomsten zoveel mogelijk te beperken.
15-03-1999	Van min.v.Fin. aan stas.OCenW dat het niet aan de orde is om vanuit de algemene middelen een bijdrage te leveren aan dit dossier en voorstel om in het komende bewindspersonenoverleg te spreken over alle financiële aspecten van een eventuele fiscalisering, alsmede verzoek om te bevorderen dat het rapport met de ambtelijke bevindingen uiterlijk 25 maart beschikbaar zal komen.
24-03-1999	Van stas.OCenW aan min.v.Fin. dat het dragen van het financiële risico van verminderd betalingsgedrag door de mediabegroting niet acceptabel is. Doorzetten fiscalisering alleen indien er voldoende financiële garanties worden gegeven.
00-00-1999	Interne ambtelijke notitie OCenW over de omroepreserve . FEZ is van mening dat het opnemen van tekst mbt de omroepreserve meer nadeel dan voordeel kan opleveren . "De discussie wordt hiermee geopend, waarbij onze positie niet bijzonder sterk is, zeker gezien de aanzienlijke ongebonden vermogens van de omroepen". In de notitie wordt door ons gemeld dat bij de 3 ^e variant (specifieke omroepbelasting) geen verrekening plaatsvindt met de algemene

	omroepmiddelen. Impliciet houdt dit in dat dit wel bij algemene heffing gebeurt. Indien er verrekening plaats kan vinden zal het argument van Financiën zijn dat de reserve vervolgens geen functie meer heeft. Het vermelden van de omroepreserve zou wellicht voor het Ministerie van Financiën aanleiding zijn om voor te stellen de kosten van fiscalisering te laten financieren uit de aanwezige reserves. Mocht toch worden overgegaan tot fiscalisering dan kan altijd nog worden gesteld dat de omroepreserve is opgebouwd door de publieke omroep en dat dit derhalve niet aan de algemene middelen kan toevallen. (noot AR: de algemene omroepreserve is niet opgebouwd door de publieke omroep maar door het positieve resultaat van de mediabegrotingen jaarlijks toe te voegen aan deze reserves. Het doel van de algemene omroepreserve is om in enig jaar tegenvallende inkomsten op te vangen. Zie verder de nota over de functie van de algemene omroepreserve).
06-04-1999	Rapport 'Fiscalisering van de omroepbijdrage, een ambtelijke verkenning van de mogelijkheden'. De conclusie is dat efficiencywinst kan worden behaald door het vervallen van de uitvoeringskosten van de DOB. De werkgroep inventariseert 4 overgangsproblemen, namelijk: incassoproblematiek bij opheffen DOB, reorganisatiekosten verbonden aan opheffen DOB, een financieringsgat van f 650 mln. omdat omroepbijdragen voorafgaand aan het jaar worden geheven en belastingen lopende het jaar; en verdelingsproblematiek bij provincies en gemeente. Er is geen ambtelijke overeenstemming bereikt over de oplossing van de overgangsproblematiek.
20-04-1999	Besluitenlijst Bewindspersonenoverleg: (Kok, Zalm, van der Ploeg) Op 20 april 1999 besloot het bewindspersonenoverleg op basis van de resultaten van de ambtelijke werkgroep d.d. 06-04-1999, de fiscalisering door te zetten. De principiële argumenten van de ambtelijke werkgroep wogen niet dermate zwaar dat deze mogelijkheid om geld vrij te spelen niet zou moeten worden benut. De intentie tot budgethandhaving voor de omroepen zou in de MvT worden vastgelegd en een eventueel verlies aan inkomsten als gevolg van gewijzigd betaalgedrag voorafgaand aan fiscalisering zou niet uit de algemene middelen worden gecompenseerd. Besloten is o.m.: mediabudget en indexatiemechanisme worden wettelijk vastgelegd. In de MvT wordt de intentie van het kabinet tot budgethandhaving opgenomen. OCenW onderneemt hiertoe actie in overleg met Financiën. Het eventuele verlies aan inkomsten als gevolg van gewijzigd betaalgedrag voorafgaand aan de fiscalisering van de omroepbijdrage, wordt niet uit de algemene middelen gecompenseerd.
04-05-1999	Reyn, de Blaay Accountants inzake verantwoording van het beheer van het CvdM van de omroepgelden, zoals de algemene omroepreserve, over 1998
15-06-1999	Brief minister van Financiën aan Staatssecretaris OCenW waarin zorg over voortgang en van zijde van ambtelijk OCenW hernieuwde discussies worden

	gevoerd over zaken waar op politiek niveau al overeenstemming was.
21-06-1999	Aanbiedingsformulier ministerraad van stas.OcenW; voorstel om in te stemmen met afschaffing van de omroepbijdrage en machtiging aan staatssecretaris OCenW en min.v.Financiën om Kamer nader te informeren.
01-06-1999	Ministerraadstuk inzake wetsvoorstel afschaffing omroepbijdrage
30-06-1999	Protocol van overdracht van een deel van de algemene omroepreserve aan het Fonds omroepreserve van het NOS-bestuur. Doel Fonds: programmaversterking, investeringen en ondersteuning van de landelijke publieke omroep.
01-07-1999	Van CvdM aan stas.OcenW, aanbiedingsbrief van het ondertekende protocol van overdracht van een deel van de in de algemene omroepreserve aanwezige gelden, namelijk f 212,7 miljoen naar het Fonds Omroepreserve. Per 2 juli zal het CvdM het bedrag overmaken naar de daarvoor in het leven geroepen stichting inzake het beheer omroepmiddelen van de NOS.
05-07-1999	Van CvdM aan raad van bestuur NOS inzake de specificatie van de overgeboekte f 212,7 miljoen en de overboeking van het saldo van het Matching Fund van f 57,6 miljoen naar de NOS.
05-07-1999	Van DWJZ aan DMLB inzake inschakelen landsadvocaat door DMLB over de ondernemingsraad van de DOB, dat het reeds jarenlang gebruikelijk is dat DMLB zelfstandig contacten legt en onderhoudt met de landsadvocaat in zaken als deze en andere aangelegenheden.
06-07-1999	Brief van stas.OcenW aan min.v.Fin. waarin OcenW betoogt dat de grondslag voor de rijksomroepbijdrage geen f 1,201 miljard is (de afdracht in 1998) maar f 1,256 miljard (de realisatie 1998).
08-07-1999	Rapport van PriceWaterhouse Coopers over prognoses en veronderstellingen van de door de DOB opgestelde liquidatieprognose. Conclusie: de eerste liquidatieprognose van de DOB inzake de terugbetalingsverplichting van de vooruit ontvangen omroepbijdragen, de reguliere kosten van 1999 en de afbouwkosten, is op een juiste wijze opgesteld. De werkelijke uitkomsten zullen waarschijnlijk afwijken van de prognose
26-07-1999	Van Trenité van Doorne Advocaten namens OR DOB aan de Raad van State dat de Staat elementaire principes van het medezeggenschapsrecht met voeten treedt door ondernemings-raad DOB niet om advies te vragen in de periode van voorbereiding van het wetsontwerp fiscalisering
27-08-1999	Indiening wetsvoorstel afschaffing omroepbijdrage, Tweede Kamer, 1998-1999 en 1999-2000; 26 707, nrs. 1 tot en met 24
05-11-1999	Van stas.OcenW aan TK over de aanbieding van het ambtelijke rapport ter vertrouwelijke inzage over het departementaal onderzoek naar de mogelijkheden van fiscalisering .
08-11-1999	Van DOB aan stas.OcenW over het overleg dat frequent en constructief met de Belastingdienst wordt gevoerd waarin naar voren komt dat de

	samenwerking met OCenW voor verbetering vatbaar is. Het verzoek is om het overleg met OCenW te intensiveren.
08-II-1999	Mediabegroting: het over te hevelen bedrag uit de algemene omroepreserve naar het Fonds Omroepreserve bedraagt f 140 miljoen. (t-2:over 1998); (Noot AR: Geen mededelingen over de al uitgevoerde overhevelingen uit het Matching Fund; geen mededelingen over het al overgehevelde bedrag aan het Fonds Omroepreserve.)
11-II-1999	Van min.v.Fin. aan stas.OCenW, over het aanhouden van de omroepreserve op een rekening-courant bij de schatkist , los van de fiscaliseringsoperatie. Min.v.Fin. deelt mede dat zijn ambtenaren toch weer de indruk krijgen dat de fiscalisering op de lange baan wordt geschoven.
17-II-1999	Rapport KPMG in opdracht van de NOS financiële argumenten in de discussie over fiscalisering van de omroepbijdrage. KPMG concludeert dat de fiscalisering de schatkist geen f 60 miljoen oplevert, maar slechts de helft. En als de overgangskosten van f 30 miljoen niet goed zijn berekend kan de operatie in het eerste jaar een tekort te zien geven.
18-II-1999	Van NOS aan fracties in Tweede Kamer en bewindspersonen OCenW en Min.v.Fin., betreft toezending KPMG rapport van 17-II-1999.
02-12-1999	Van NOS aan stas.OCenW dat het afzien van de decemberincasso als ongewenst gevolg heeft dat de algemene omroepreserve f 72,5 miljoen lager zal uitvallen. (noot AR: het achterwege laten van de decemberincasso is gecompenseerd door Min.v.Fin.).
16-12-1999	Van NOS aan leden Eerste Kamer waarin wordt gemeld dat het achterwege laten van de decemberincasso door de DOB als gevolg heeft dat bij aanvaarding van het wetsvoorstel fiscalisering de algemene omroepreserve f 100 miljoen lager zal uitvallen dan het geval zou zijn zonder afschaffing van de omroepbijdrage.
02-12-1999	Van DOB aan leden der Eerste Kamer dat het door de minister van Financiën voorgestelde efficiency voordeel van f 60 miljoen niet zal worden gehaald en dat fiscalisering overigens een slecht voorstel is.
20-12-1999	Van DOB aan Eerste Kamer als reactie op MvA dat fiscalisering geen efficiencywinst zal opleveren.
29-12-1999	Van CvdM aan HDMLB waarin zorg wordt uitgesproken over het doorsluizen van geld van OCenW aan CvdM en over lagere ontvangsten van de DOB en de gevolgen voor de hoogte van de algemene omroepreserve. CvdM verwacht een exploitatietekort op de mediabegroting van zeker f 50 miljoen gulden (zie vervolg d.d. 24-01-2000)
2000	
12-01-2000	Van stas.OCenW aan min.v.Fin. over de gemaakte afspraken over de afhandeling van de fiscalisering.

	1^e Min.v.Fin. maakt f 80 mln. over aan OCenW en de DOB nog eens f 15 mln ter completering van het laatste voorschotbedrag van f 95 miljoen; 2^e. Afgesproken is dat de reorganisatiekosten die verband houden met het voorliggende voorstel niet toegerekend kunnen worden aan 1999 (en daarmee aan OCenW). Het wetsvoorstel is ingegaan op 1 januari 2000. 3^e De afrekening 1999 van de DOB is door CvdM alvast als een nog te innen vordering geboekt. De vordering bedraagt circa f 100 mln. Indien de vordering niet kan worden geïnd zal er ten laste van de algemene omroepreserve een afboeking moeten plaatsvinden. Het bedrag is tot op heden niet verwerkt in de algemene omroepreserve, aangezien in de huidige systematiek deze toevoeging altijd pas plaatsvindt na de daadwerkelijke ontvangst. Afspraak is dat op ordentelijke wijze wordt aangesloten bij de systematiek van vorige jaren. Het afrekenen op transactiebasis zoals reeds vele jaren in gebruik is bij de omroep kan ook over 1999 worden gecontinueerd. De DOB dient derhalve over 1999 af te rekenen met OCenW. 4^e. Het verlies aan inkomsten als gevolg van gewijzigd betaalgedrag in 1999 is voortvloeiend uit het voorgaande en door ons afgesproken op 20 april 1999, voor rekening van OCenW. Een gedeelte van dit bedrag wordt in 2000 alsnog geïncasseerd. Afgesproken is dat Financiën al het mogelijke zal doen om het verlies voor OCenW te beperken.
24-01-2000	Van CvdM aan DMLB van OCenW: het exploitatietekort over 1999 zal volgens CvdM circa f 50 miljoen bedragen.
24-02-2000	Van NOS aan bewindspersonen van OCenW en Financiën. Cc minister president en leden Staten Generaal. Volgens de NOS gaat het standpunt van MvFin over de omroepreserve geheel voorbij aan het deel van de algemene omroepreserve dat ultimo 1999 nog niet door de DOB aan OCenW en het CvdM is overgedragen. De omroepen zijn rechthebbende op de omroepreserve omdat de Minister van OCenW op grond van artikel 170c van de Mediawet uitkeringen kan doen aan de omroepen. Er is volgens de NOS sprake van f 50 miljoen aan verminderde inkomsten die zouden kunnen worden rechtgetrokken door de eindafrekening van de DOB op f 104 miljoen te stellen. Verder verzoekt de NOS het in de begrotingsbrief aangekondigde overleg over het overhevelen van geld uit de algemene omroepreserve naar het NOS-Fonds omroepreserve te openen (over te hevelen f 140 miljoen).
23-03-2000	Interne memo OCenW: verzoek om intern na te gaan of de stas.OCenW zelf niet de schuld is geweest van het niet benaderen van Financiën. Dat is volgens het memo wel zo. Daar begint het zwartepieten al (volgens het memo).
1 ^e helft 2000	Interne memo OCenW aan stas.OCenW (vermoedelijk van FEZ als reactie op een interne notitie van MLDB) 1^e. Is de redenering van Financiën correct? Bezien vanuit een kasstelsel heeft

	Fin gelijk in haar redenering dat OCenW voor het jaar 2000 voldoende heeft ontvangen voor de media. Echter de discussie gaat niet over 2000 maar over 1999 en niet over het kasstelsel, maar over het transactiestelsel. De vraag is wat Financiën met de f 104 miljoen gaat doen. Er zijn sterke <i>aanwijzingen dat MvFin. een deel van de f 104 miljoen wil gaan gebruiken voor de afbouwkosten van de DOB.</i> 2^e. Compromisvoorstel: Aan Financiën zullen we uitleggen dat op basis van een transactiestelsel de media recht hebben op f 104 miljoen. Echter gezien het feit dat de omroepbijdrage in 1998 al vrij hoog was, als gevolg van de nieuwe incassosystematiek, zouden we op basis van redelijkheid en billijkheid een compromis kunnen voorstellen. Het compromis zou kunnen zijn dat MvFin. het verschil afdraagt tussen het bedrag van de afrekening 1997 ad f 59 mln. die begrepen was in de omroepbijdrage over 1998 en het af te rekenen bedrag over 1999 ad f 104 miljoen. Totaal hebben wij het dan over een bedrag van f 45 miljoen. 3^e Slot: Lagere varianten zijn onbespreekbaar en brengen u (stas.OCenW) in een te lastig parket richting TK. Indien we ambtelijk niet uit de impasse komen stellen wij voor dat u zelf een gesprek met Zalm belegt over de kwestie, waarbij wellicht de heer Kok ook kan worden betrokken.
08-03-2000	Interne notitie Ministerie van Financiën aan FEZ-OCenW over Eindafrekening omroepbijdragen. OCenW probeert meer te krijgen dan in redelijkheid gegeven kan worden. Het advies is om niet mee te gaan met de eis. Door de f 80 miljoen van de decemberrun te betalen is de zaak ordentelijk afgerond. Het is niet de bedoeling dat de omroepen <i>twee eindafrekeningen</i> ontvangen, namelijk die al is begrepen in het kasbedrag dat de in 2000 ontvangen (kas 2000=kas 1998+indexatie=afrekening 1997+voorschot 1998), almede de afrekening 1999. De omroepen hebben niets tekort gekregen. De claim van OCenW/NOS is onredelijk. Bij de totstandkoming van het wetsvoorstel heeft OCenW de keus gekregen ter bepaling van de grondslag van de omvang van de rijksomroepbijdrage tussen de realisatie 1998 en de raming 1999. Omdat de realisatie 1998 gunstiger was dan de raming 1999 koos OCenW voor de realisatie als basis voor het jaar 2000. Die is als volgt opgebouwd: Maandelijksse voorschotten 1998 + eindafrekening 1997=totaal van te indexeren rijksomroepbijdrage. In de nieuwe wet vervalt het onderscheid tussen voorschotten en eindafrekening. De afrekening 1999 kan alleen worden uitbetaald indien dit bedrag in mindering komt op het ter beschikking gestelde bedrag voor het jaar 2000. Bovendien blijkt uit de berekeningen dat de omroepen op kasbasis een voordeel hebben van de afschaffing van de omroepbijdrage.
15-03-2000	Interne notitie aan minister van Financiën: Het is uiteindelijk gelukt om OCenW de claim van f 104 miljoen in te laten trekken. Voorgesteld wordt om

	niet verder in te gaan op pogingen meer middelen voor de omroep vrij te maken omdat de NOS dit zou kunnen zien als het afkopen van een geschil.
31-03-2000	Interne notitie aan minister van Financiën: 1 ^e FEZ-OCenW vraagt uitstel. OCenW voorziet problemen in de Kamer en vraagt gebaar van MvFin van f 40 miljoen. 2 ^e Ambtelijk Financiën is overtuigd van de juistheid van de eigen lijn en wil niet wijken. Volgens MinvFin kan het niet anders dan dat de NOS door OCenW is geïnformeerd over de lopende discussie. Als gevolg van een afschrift van deze brief vraagt de Tweede Kamer om een spoedige beantwoording van de vraag van de NOS. Daarmee ligt de discussie feitelijk op straat. 3 ^e Ook FEZ/OCenW ziet (volgens ambtelijk Fin.) geen reden om tot uitbetaling van de f 104 miljoen over te gaan, maar mikt op ruim f 40 miljoen.
12-04-2000	Van min.v.Fin. aan stas.OCenW (reactie op brief van 12-01-2000 van OCenW). Volgens MvFin is afgesproken dat: 1 ^e Min.v.Fin. compenseert f 80 miljoen horizontaal aan OCenW en de DOB betaalt f 15 miljoen voor de decemberrun. Dit impliceert een overschrijding in 1999 van de OCenW begroting met f 80 mln. en een onderschrijding van de f 500 miljoen in 2000 die bestemd is voor de teruggave van reeds betaalde omroepbijdragen. 2 ^e De Belastingdienst krijgt in 2000 voor het integreren van de DOB f 45 miljoen. De afbouwkosten van de DOB in 1999 komen echter niet ten laste van dit bedrag, maar ten laste van het exploitatieresultaat van de DOB in 1999. 3 ^e . Over de OCenW claim van circa f 100 miljoen – volgens OCenW toe te voegen aan de algemene omroepreserve – heeft ambtelijk overleg plaatsgevonden. Uiteindelijk heeft een en ander er toe geleid dat u (OCenW) gelet op de voorgelegde gegevens, afziet van de claim van circa f 100 miljoen. Wel geeft u (OCenW) mij in overweging om na te denken over een mogelijke tegemoetkoming. Mijn eindafweging is echter dat ik geen argumentatie zie voor een eenmalige aanpassing van het begrotingsbedrag (van OCenW) bij wijze van eindafrekening (van de DOB) over 1999 .
28-04-2000	Accountantsverklaring bij de jaarrekening van de DOB , waarin de f 60 miljoen <i>afbouwkosten</i> zijn verwerkt: de accountant van de DOB oordeelt dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en samenstelling van het vermogen op 31 december 1999 en van het resultaat over 1999 in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving en voldoet aan de van toepassing zijnde wettelijke bepalingen van de Mediawet.
15-05-2000	Ambtelijk advies aan de stas.OCenW: De onderhandelingen over de uitbetaling van de afrekening van de DOB zijn op niets uitgelopen. Dit moeten we dan accepteren. Met het ten laste brengen van de <i>afbouwkosten van de DOB</i>

	<i>op het exploitatieresultaat</i> van de DOB dienen wij niet akkoord te gaan.
18-05-2000	Van stas. OCenW aan minister van Fin: 1^e Ik betreur het dat u geen aanleiding ziet voor een eenmalige aanpassing van het begrotingsbedrag en heb de NOS dienovereenkomstig geïnformeerd. 2^e. Het ten laste brengen van de afbouwkosten op het exploitatieresultaat van de DOB is voor mij onaanvaardbaar. De Belastingdienst heeft een bedrag van f 45 miljoen gereserveerd voor zowel de personele als de materiele kosten. Dit is aan de Eerste Kamer schriftelijk medegedeeld.
18-05-2000	Van stas.OCenW aan NOS dat de door de NOS gehanteerde redenering inzake de f 104 miljoen niet juist wordt geacht. Relevant is het bedrag dat de omroepen jaarlijks daadwerkelijk aan inkomsten ontvangen.
mei 2000	Ambtelijke analyse OCenW van de jaarrekening van de DOB: Onder de afbouwkosten vallen de volgende posten: - voorziening voor de kosten van het afbouwapparaat f 29,2 mln - voorziening voor de kosten van het convenant: f 6,5 mln - voorziening pre FPU f 4,3 mln - voorziening afkoop contracten f 8,7 mln - kosten waardevermindering activa f 7,9 mln - kosten afwaardering financieel actie f 1,3 mln. - kosten in 1999 voor de fiscalisering f 2,7 mln - Totaal f 60,6 miljoen Het grootste deel van de kosten wordt pas in 2000 verwacht. Derhalve is hiervoor een voorziening gevormd. Normaliter is dit een logische ingreep, echter nu reeds op de begroting voor de Belastingdienst voor 2000 een bedrag van f 30 mln is opgenomen lijkt dit OCenW niet juist. In de inningskosten over 1999 is opgenomen een post vrijval voorzieningen ten bedrage van f 2,8 mln. Deze vrijval ontstond tengevolge van de fiscalisering. Sluitpost op de balans is niet, zoals in voorgaande jaren, de post te betalen aan OCenW, maar te betalen aan Min.v.Fin. Hiermee doet Financiën goede zaken, immers er was een bedrag van f 500 mln begroot voor restituties. Na aftrek van het bedrag van f 80 mln (december-run) resteert dus f 420 mln. Daarnaast was voor de overgang een bedrag begroot van f 30 mln voor 2000 en f 15 mln voor 2001. Financiën houdt dus grofweg een bedrag over van f 195 mln. aan de fiscaliseringoperatie.
29-05-2000	Van NOS aan stas.OCenW, cc. Vaste Kamercommissie voor OCenW: 1^e NOS is verheugd over het besluit van OCenW dat de overdracht van f 140 mln van algemene omroepreserve aan het Fonds omroepreserve aan de Raad van Bestuur van de NOS geenszins in gevaar is. 2^e Uit het jaarverslag van de DOB blijkt dat de kwestie van de ruim f 104

	miljoen voor de NOS allerm minst is opgelost, zoals OCenW stelt. De NOS komt met de 'juiste' stand van de omroepreserve. Uit het jaarverslag van de DOB blijkt dus allerm minst dat kwestie is opgelost.
29-05-2000	Van min.v.Fin. aan stas.OCenW: 1 ^e Ik stem van harte in met uw mededeling aan de NOS dat de f 104 miljoen niet zal worden afgedragen. 2 ^e De afbouwkosten zijn door de accountant van de DOB terecht van het exploitatieresultaat van de DOB gebracht en dat was ook de bedoeling.
30-05-2000	Van stas.OCenW aan min.v.Fin.: Voor uw standpunt dat de afbouwkosten ten laste dienen te worden gebracht van het exploitatieresultaat van de DOB kan ik geen enkele onderbouwing vinden in de MvT bij het wetsontwerp.
08-06-2000	Erratum op het jaarverslag van het CvdM. CvdM stelt dat haar Jaarverslag op pag. 22 onjuist is dat wil zeggen dat bij de stand van de algemene omroepreserve nog geen rekening was gehouden met de compensatie van het ministerie van Financiën van het achterwege laten van de decemberrun van de DOB. Het exploitatietekort over 1999 wijzigt daardoor in een overschot. De stand van de algemene omroepreserve neemt daardoor toe tot een totaal van f 3,4 miljoen. Volgens de accountantsverklaring d.d. 21-08-2000 zou de algemene omroepreserve f 60 miljoen hoger moeten zijn.
14-06-2000	Memo van Reyn, de Blaay Accountants ten behoeve van ambtelijk OCenW. Naar de mening van de accountant is de strekking van alle stukken dat opheffing van de DOB kosten tot gevolg heeft en dat ter dekking hiervan f 45 mln aan Financiën ter beschikking wordt gesteld. Hij stelt voor de afbouwkosten van de DOB (f 60 mln) te corrigeren, alsmede een bedrag van f 42,1 mln als bate ivm met opvoering van debiteuren toe te voegen. (noot AR : dit commentaar van Reyn de Blaay was eerder voorgelegd en besproken met MvF. Door MvF is aan de accountant van de DOB (PWC) een reactie hierop gevraagd.)
14 06 2000	Motie van het lid Atsma (zie aparte bijlage)
16-06-2000	Memo CvdM aan ambtelijk OCenW: De geldstroom loopt van DOB via OCenW naar CvdM. De feitelijke situatie is dat CvdM op basis van de jaarrekeningen van DOB en STER verantwoording aflegt over het exploitatieresultaat van enig jaar. Het resultaat wordt toegevoegd of onttrokken aan de algemene omroepreserve; een soort schommelfonds (zie over de algemene omroepreserve de nadere omschrijving in de nota).
21-06-2000	Van stas. OCenW aan Tweede Kamer dat de toezegging om voor de behandeling van de voorjaarsnota duidelijkheid te geven over de financiële afhandeling van de DOB 1999 in relatie tot de brief van de NOS van 29 mei niet gestand kan worden gedaan.

07-07-2000	Van DG-Cultuur OCenW aan DG Rijksbegroting: De opvatting van MvFin dat middels een eeuwigdurende kasschuif een bedrag vanuit de rijksomroepbijdrage toegerekend wordt aan het voorgaande boekjaar is niet langer meer aan de orde. De omroepreserve kan niet neerwaarts worden bijgesteld. Daarbij is sprake van een politiek en een reëel niveau. Het politieke niveau is het bedrag van de algemene omroepreserve genoemd in de begrotingsbrief van 8 november. Een lagere stand zal door de Tweede Kamer niet worden geaccepteerd, inmiddels is de motie Atsma immers geaccepteerd.
11-07-2000	Van de DG Rijksbegroting aan DG Cultuur; voorstel om bij wijze van <i>bindende arbitrage</i> de kernvraag (zijn de omroepen tekort gekomen als gevolg van de afschaffing van de omroepbijdrage) voor te leggen aan de Algemene Rekenkamer. Gaarne afstemming over de onderzoeksvraagstelling.
28-07-2000	Van DG Cultuur aan DG Rijksbegroting: Met de inhoud van uw brief kan ik natuurlijk niet akkoord gaan. Het lijkt mij goed dit onderwerp aan de Algemene Rekenkamer voor te leggen. De vorm van <i>bindend advies lijkt mij niet passend</i> . Het zou als een zwakgebod gezien kunnen worden dat de regering haar eigen toezeggingen door een derde partij laat invullen. De door u geformuleerde onderzoeksvraag aan de Algemene Rekenkamer vind ik geheel onjuist. De vraag zou moeten zijn of de omroepreserve op geen enkele wijze door de fiscalisering wordt aangetast.
03-08-2000	Van ambtelijk OCenW aan de landsadvocaat : ambtelijk OCenW vraagt een second opinion over de afrekening van de DOB en de inschatting dat er voor de NOS gronden zijn om juridische aanspraken te doen gelden als de omroepreserve lager uitvalt doordat de afbouwkosten ten laste van het exploitatieresultaat van de DOB worden gebracht.
15-08-2000	Van DG Cultuur aan ambtelijk OCenW: het standpunt van de Algemene Rekenkamer bij monde van de president is dat de AR kan helpen bij het oplossen van het meningsverschil tussen OCenW en MvF. De Algemene Rekenkamer neemt de regie volledig over en doet haar eigen ding en rapporteert daar vertrouwelijk over aan de betrokken ministeries.
11-08-2000	Van landsadvocaat aan Min.v.Fin: OCenW verzocht de landsadvocaat na te gaan of de NOS met succes bezwaar kan maken tegen de ten gevolge van de fiscalisering optredende financiële gevolgen met betrekking tot de eindafrekening 1999 van de DOB
21-08-2000	Accountantsverklaring over het door het CvdM gevoerde beheer over de omroepmiddelen (inclusief erratum van 8 juni 2000). De accountant verstrekt een goedkeurende verklaring en merkt op dat de algemene omroepreserve f 60 miljoen hoger zou kunnen zijn indien de afbouwkosten van de DOB niet ten laste van het resultaat zouden worden gebracht.
10-10-2000	Verzoek aan de Algemene Rekenkamer om na te gaan of de fiscaliseringsoperatie rechtmatig en budgettair neutraal is verlopen en of de stand van de

	algemene omroepreserve afwijkt van de stand die zonder fiscalisering zou zijn behaald.
08-11-2000	Van stas.OCenW aan Staten-Generaal: mediabegroting waarin de algemene omroepreserve is geraamd op f 404 miljoen. In deze berekening is een bedrag van f 102 miljoen opgenomen waarover nog geen overeenstemming is bereikt in verband met de afrekening van de DOB. Er kan volgens OCenW nog geen duidelijkheid worden geboden omdat de Algemene Rekenkamer nog advies zal uitbrengen hoe de afwikkeling van de DOB moet worden afgewikkeld, met inachtneming van de toezeggingen. Mocht de f 102 miljoen niet worden toegekend dan zal dit navenant doorwerken in de beschikbare middelen voor overdracht aan de NOS en de subsidies mediabeleid. De raming wijkt af van het meerjarenplan van de NOS. De verschillen ontstaan onder meer door een verschil in boekhoudkundige systematiek waardoor de afrekening 1999 door de NOS wordt toegerekend aan 1999 en door OCenW aan 2000.
20-11-2000	Najaarsnota 2000: De markt voor reclame bij radio en tv groeit gestaag hetgeen een extra opbrengst veroorzaakt van de STER-gelden. Volgens de geldende afspraak worden de uitgaven evenredig verhoogd. De aldus beschikbaar gekomen middelen worden toegevoegd aan de mediabegroting.
22-12-2000	Van landsadvocaat aan ambtelijk OCenW: advies; de landsadvocaat concludeert dat de NOS geen directe aanspraak kan maken op de algemene omroepreserve . Dit is ook het geval indien de Algemene Rekenkamer tot een oordeel zou komen dat bepaalde afbouwkosten ten onrechte ten laste zouden zijn gebracht van het exploitatieresultaat van de DOB.
2001	
06-02-2001	Notitie PriceWaterhouseCoopers naar aanleiding van vragen van Financiën over aspecten van de jaarrekening 1999 van de DOB, ter verduidelijking van de waarderingsgrondslagen. PWC concludeert dat de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening 1999 overwogen en juist zijn gekozen. De jaarrekening is overeenkomstig deze grondslagen is opgesteld. De opheffing van de DOB is conform het jaarrekeningenrecht verwerkt in de rekening 1999.
02-04-2001	Vragen van OCenW aan de landsadvocaat inzake het concept-rapport van de Algemene Rekenkamer over de afbouwkosten, de debiteuren van f 42 miljoen en de boekhoudkundige oplossing
12-04-2001	Antwoorden van landsadvocaat aan OCenW inzake de gestelde vragen naar aanleiding van het concept-rapport van de Algemene Rekenkamer . De landsadvocaat meent dat verdedigbaar is dat de afbouwkosten niet worden aangemerkt als een vermogensbestanddeel in de zin van artikel III van de overgangsbepalingen, maar dat deze kosten behandeld moeten worden overeenkomstig de wetgeving zoals deze gold tot 1 januari 2000. De in 2000 geïnde omroep-bijdragen over het jaar 1999 is aan te merken als een vermogensbestanddeel van de DOB. De door de Algemene Rekenkamer

	voorgestelde boekhoudkundige oplossing is niet in strijd met artikel 111 van de Mediawet.	51

Bijlage 2 Besluitenlijst bewindspersonenoverleg

52

Op 20 april 1999 besloot het bewindspersonenoverleg (minister-president, minister van Financiën en staatssecretaris van OCenW) op basis van de resultaten van de ambtelijke werkgroep d.d. 06-04-1999, de fiscalisering door te zetten. De voor het meningsverschil relevante afspraken uit het overleg zijn hierna vermeld. De letterlijke tekst van de vastgestelde besluitenlijst is hieronder opgenomen. Besloten is dat de **intentie tot budgethandhaving** en een indexatiemechanisme voor de omroepen in de memorie van toelichting bij de fiscaliseringswet wordt vastgelegd. Verder is besloten dat een eventueel verlies aan inkomsten als gevolg van gewijzigd betaalgedrag voorafgaand aan fiscalisering zou niet uit de algemene middelen worden gecompenseerd.

Letterlijke tekst. d.d. 19-06-1999 (definitieve versie):

Onderwerp: fiscalisering van de omroepbijdrage
 Aanwezig: minister-president Kok, minister Zalm, staatssecretaris van der Ploeg, staatssecretaris mevrouw Vliegthart met ambtelijke ondersteuning.
 De rapportage van de ambtelijke (interdepartementale) werkgroep fiscalisering is besproken.

Besloten is dat de principiële overwegingen niet dermate zwaar wegen dat deze mogelijkheid om geld vrij te spelen zou moeten worden heroverwogen. Ten aanzien van de technische uitvoering is op de onderstaande punten het volgende besloten.

- a. Er wordt geen nader onderzoek verricht naar mogelijkheden voor invlechting van een basis in de Grondwet.
- b. Op kortst mogelijke termijn een wetsvoorstel tot wijziging van de Mediawet (fiscalisering van de omroepbijdrage) voorleggen aan de ministerraad. Hierin wordt het mediabudget en het indexatiemechanisme wettelijk vastgelegd. In de MvT wordt de intentie van het kabinet tot

- budgethandhaving opgenomen. OCenW onderneemt hiertoe actie in overleg met Financiën.
- c. Het eventuele verlies aan inkomsten als gevolg van gewijzigd betaalgedrag voorafgaand aan de fiscalisering van de omroepbijdrage, wordt niet uit de algemene middelen gecompenseerd.
 - d. Ten aanzien van de periode van financiële zekerheid wordt er een garantie afgegeven voor de huidige kabinetsperiode. In de MvT bij het wetsvoorstel zal nader worden ingegaan op de vormgeving van financiële zekerheid, ook na de huidige kabinetsperiode.
 - e. De staatssecretaris van OCenW zal in overleg met Financiën nog aangeven of de realisatie 1998 met indexatieformules, dan wel de Miljoenennota 1999 uitgangspunt is bij de bepaling van het financieel kader.
 - f. Het risico van een eventueel achterblijvende feitelijke prijsbijstelling wordt gedragen door de begroting van OCenW.
 - g. Een proportionele ombuigingsleutel wordt niet gehanteerd.
 - h. Het voltallige DOB-personeel wordt onder verantwoordelijkheid van de minister van Financiën bij de Belastingdienst herplaatst, waarbij alle reorganisatiekosten voor rekening komen van de belastingdienst. De staatssecretaris van OCenW zal zo spoedig mogelijk contact opnemen met de DOB, na voorafgaand overleg met de staatssecretaris Vermeend (Financiën).
 - i. De minister zal zorgdragen voor een oplossing van het financieringsgat.
 - j. Over de gevolgen voor gemeenten en provincies wordt door OCenW, Financiën en BZK overleg gevoerd met VNG en IPO.
 - k. OCenW en Financiën zullen op korte termijn met de DOB overleg voeren over een adequate regeling van de overgang van de inningswerkzaamheden naar de belastingdienst. Daarbij zal aandacht worden besteed aan de mogelijkheden tot terugbetaling resp. aanpassing van de inning van de omroepbijdrage voorafgaand aan de fiscalisering.

De staatssecretaris van OCenW stelt gezamenlijk met de minister van Financiën en de staatssecretaris van VWS een conceptbrief op aan de Tweede Kamer, waarin de voornemens nader worden toegelicht. Deze brief dient zo spoedig mogelijk in de ministerraad aan de orde te worden gesteld.

Bijlage 3 Reserves in het omroepbestel

In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel ter wijziging van de Mediawet van januari 1996 wordt over de algemene omroepreserve opgemerkt dat ‘de regering van mening is dat er thans reden is de algemene omroepreserve wettelijk te regelen’. Artikel 170 c van de Mediawet geeft de minister van OCenW de mogelijkheid om een deel van de omroepmiddelen bestaande uit STER-inkomsten en de (rijks)omroepbijdragen te reserveren ten behoeve van de omroepen²⁸.

De algemene omroepreserve wordt gedefinieerd als dat gedeelte van de STER-inkomsten en de omroepbijdragen, dat door de minister wordt gereserveerd ten behoeve van de landelijke publieke omroep en de Wereldomroep. Het ligt in de bedoeling om f 200 miljoen van de omroepreserve aan te houden in het geval dat zich calamiteiten voordoen en f 100 miljoen dient ter financiering van de rekening courant verhouding van het Commissariaat met de omroepen. Het is de bedoeling dat indien de algemene omroepreserve verder stijgt het bovenmatige deel aan de nieuw op te richten raad van bestuur (vervangt het dagelijks bestuur van de NOS) ter beschikking wordt gesteld ten behoeve van de opvang van normale bedrijfsrisico's en het doen van investeringen voor de binnenlandse landelijk omroep als geheel. ‘Vanzelfsprekend kan de (begrotings)wetgever onder het huidige stelsel het absolute niveau van de mediabegroting op- of neerwaarts bijstellen. Dat vindt jaarlijks plaats op basis van meerjarenplannen²⁹.

Fonds omroepreserve

Naast het beschikbaar stellen van bedragen voor televisie en radioprogramma's kan de minister blijkens artikel 106 Mediawet voor de publieke omroepen ook geld ten behoeve van andere doelen beschikbaar stellen dan het maken en uitzenden van televisie en radio. Deze gelden worden thans bij de NOS gereserveerd onder de noemer Fonds omroepreserve.

²⁸ Tweede Kamer, 26 707, nr. 3, blz. 8

²⁹ Tweede Kamer, 26 707, nr 3, blz. 3

Naast de algemene omroepreserve en het Fondsomroepreserves van de NOS beschikken omroepverenigingen over programmareserves en andere reserves.

Vermogens omroepverenigingen

De omroepverenigingen zijn NCRV, AVRO, EO, VPRO, VARA, KRO, TROS, BNN. Omroepverenigingen beschikken over private en zogenoemde programmareserves. De private reserves ontstaan door private inkomsten zoals de opbrengsten van de programmabladen.

Programmareserves zijn gevormd met publiek geld en dienen te worden uitgegeven aan het maken en uitzenden van programma's. Beide soorten reserves zijn gebonden aan een maximum.

Het accountantskantoor Reyn, de Blaey stelt jaarlijks een onderzoek in naar de bedrijfsmatige posities van de omroepen. Hierin wordt onder andere de vermogenspositie van de omroepverenigingen in kaart gebracht. In het rapport wordt sedert 1994 tot heden steeds het volgende opgemerkt: 'omroepverenigingen tonen ultimo het jaar, een vermogenspositie welke sterk tot zeer sterk te achten is'.

Onderzoek naar vermogensvorming

In het onderzoek door de **Algemene Rekenkamer** 'Vermogensvorming bij instellingen op afstand van het Rijk' schenkt de **Algemene Rekenkamer** aandacht aan de vermogens van de omroepverenigingen.³⁰

Daaruit blijkt dat de private reserves zijn gemaximeerd op het niveau van 1993. Bij alle zeven omroepen was de reserve gelijk aan het gestelde maximum.

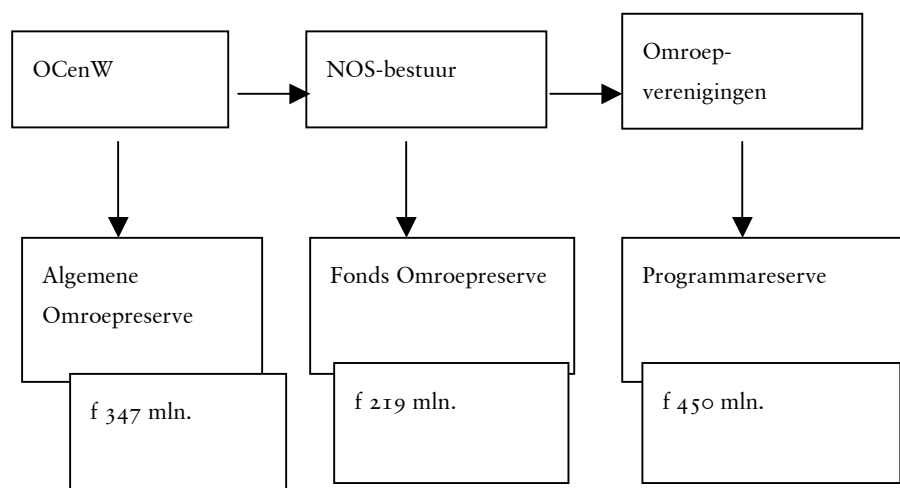
De programmareserves zijn sinds 1997 gemaximeerd als 5 % van de jaaromzet. De **Algemene Rekenkamer** stelde vast dat twee van de zeven omroepen een programmareserve hadden boven en vijf lager dan het gestelde maximum.

³⁰ Tweede Kamer 1999-2000, 27 066, nrs 1-2

Samenvattend schema

57

Het omroepbestel kent de volgende reserves met de standen ultimo 1999.

Bijlage 4 Definitie budgettair neutraal

58

In de vragen die door de ministeries van Financiën en OCenW aan de Algemene Rekenkamer zijn gesteld is aan de orde of de fiscalisering van de omroepbijdrage budgettair neutraal is verlopen. Een definitie van budgettaire neutraliteit is daarbij niet gegeven.

Een definitie van het begrip is opgenomen in ‘Toegang tot de Rijksbegroting’. Het betekent: **zonder effect op het saldo van uitgaven en ontvangsten van de begroting**. De begroting is in deze casus de mediabegroting. De uitgaven zijn de uitgaven van de DOB (de inningskosten), de ontvangsten de omroepbijdrage die na aftrek van de inningskosten aan de mediabegroting van OCenW worden toegevoegd.

In het Rekenkamerrapport “Verzelfstandiging Luchtverkeersbegeleiding” luidde de definitie van budgettaire neutraliteit als volgt:
‘uitgangspunt van een budgettair neutraal verlopende verzelfstandiging was dat het totale beslag op de algemene middelen in de situatie voor de verzelfstandiging hetzelfde zou moeten zijn als erna’.

TK 1993-1994, 23 915, nr.2

Bij de behandeling van de fiscaliseringswet zijn in de Kamerstukken de volgende uitspraken over het begrip budgettaire neutraliteit gedaan:

‘De zekerheid van continuïteit van de publieke omroep wordt allereerst geboden door bij de bepaling van het financieel kader de realisaties over 1998 tot uitgangspunt te nemen en voorts door vormgeving van de wettelijke regeling op grond waarvan de budgetten beschikbaar dienen te komen³¹’

³¹ Tweede Kamer 1998-1999, 26 707, nr. 3, blz 2.

‘Derhalve kan worden gesteld dat het voorliggende wetsvoorstel de opbrengst voor de omroep als geheel niet vermindert en evenmin vermeerderd’³²

‘Uitgangspunt voor het nieuwe stelsel is dat de rijksbijdrage voor de publieke omroep zodanig wordt geregeld dat de positionering van de bijdrage **vergelijkbaar is met de huidige** financiering van de publieke omroep uit de omroepbijdragen’³³.

‘De uitvoeringskosten van de DOB zijn op grond van artikel 122 h van de Mediawet een wettelijke vooraftrekpost ten aanzien van de door de DOB geïnde en aan de minister van OCenW af te dragen opbrengsten van de omroepbijdragen’³⁴. In het voorliggende wetsvoorstel is het bedrag vastgelegd dat uit de algemene middelen ten behoeve van het mediabudget dient te worden afgedragen. Dit bedrag is gebaseerd op de afdracht in 1998 door de DOB aan OCenW³⁵.

‘De vrijkomende uitvoeringskosten van de DOB betreffen mediagelden die werden besteed aan de inning en nimmer konden worden aangewend ten behoeve van de media. De kosten van de inning komen na aanvaarding van het wetsvoorstel te vervallen’³⁶.

‘De grondslag van het financieel kader is de realisatie 1998, zoals opgenomen in de rijksbegroting. Dit bedrag bestaat uit de door OCenW ontvangen bedragen, bestaande uit de voorschotten in 1998 en de nabetaling over 1997. Het betreft de door OCenW ontvangen bedragen’³⁷.

³² Tweede Kamer, 26 707, nr. 6, blz. 2

³³ Tweede Kamer, 26 707, nr. 6 blz. 3

³⁴ Tweede Kamer, 26 707, nr. 6, blz. 18

³⁵ Tweede Kamer, 26 707, nr. 6, blz. 18

³⁶ Tweede Kamer, 26 707, nr. 6, blz. 18

³⁷ Tweede Kamer, 26 707, nr. 3, blz. 4

Bijlage 5 Afbouwkosten

60

5.1 Jaarrekening DOB

In april 2000 verscheen de jaarrekening van de DOB. De accountant verklaarde dat de uitgaven van de DOB in 1999 tot stand kwamen in overeenstemming met de Mediawet. Het exploitatiesaldo was negatief, te weten f 3 miljoen. Sluitpost op de balans was niet, zoals in voorgaande jaren, de post te betalen aan OCenW, maar te betalen aan MvF.

Dat de afrekening met de DOB in het jaar 2000 onder verantwoordelijkheid van het Ministerie van Financiën diende plaats te vinden kan worden afgeleid uit de overgangsbepalingen in de wet fiscalisering omroepbijdrage.

De jaarrekening bevat in het exploitatieoverzicht over de periode 1 januari 1999 tot en met 31 december 1999 de post afbouwkosten van f 60,6 miljoen, gerubriceerd onder inningskosten.

Indien deze post niet ten laste van het resultaat was gebracht zou sprake zijn geweest van een positief resultaat van f 57,5 miljoen.

Onder de afbouwkosten van de DOB vallen de volgende posten:

- kosten voor apparaat in 2000 f 29,1 mln;
- kosten waardevermindering vaste activa f 7,9 mln
- kosten waardevermindering financieel vast actief f 1,3 mln.
- kosten van het convenant: f 6,5 mln
- een voorziening pre FPU en wachtgeld f 4,3 mln
- kosten voor afkoop contracten f 8,7 mln
- kosten in 1999 voor de fiscalisering f 2,7 mln

In deze afbouwkosten zijn voorzieningen opgenomen voor kosten die pas in 2000 zullen worden gemaakt. Het betreft een bedrag aan voorzieningen inzake afbouw van f 48,7 miljoen.

Op verzoek van ambtelijk OCenW formuleerde de accountant van het CvdM zijn mening over de vraag te wiens laste de in de jaarrekening 1999 van de DOB

opgenomen last uit hoofde van de afbouwkosten diende te komen.

Naar de mening van de accountant van het CvdM is de strekking van alle stukken dat opheffing van de DOB kosten tot gevolg heeft en dat ter dekking hiervan f 45 miljoen aan Financiën ter beschikking wordt gesteld. Hij stelt voor de **afbouwkosten** van de DOB te corrigeren.

Dit commentaar van Reyn de Blaay was eerder voorgelegd en besproken met MvF.

Financiën meent dat de cijferopstelling in de afrekening van de DOB gebruikelijk is en past bij de situatie waarin de DOB wordt opgeheven.

In de Mediawet zoals die gold tot 1 januari 2000 was geregeld dat de inningskosten van de DOB werden afgetrokken van de opbrengst van de omroepbijdrage.

Niet expliciet is geregeld wat onder inningskosten van de DOB werd begrepen en of kosten zoals opbouw- of afbouwkosten onder het begrip inningskosten vallen.

Door de DOB zijn in het verleden onder inningskosten begrepen wachtgelden, VUT-voorzieningen en extra dotaties aan het ABP³⁸. Deze kosten die in het jaar 2000 nog worden gemaakt zouden logischerwijs gesproken ten laste moeten komen van de nog te innen omroepbijdragen over voorgaande jaren.

5.2 Citaten Staten-Generaal

‘Plaatsing op een passende functie van het DOB-personeel bij de Belastingdienst zal gefaseerd verlopen, omdat na 1 januari 2000 de werkzaamheden van de DOB in ongeveer een halfjaar worden afgebouwd. De *met deze afbouw* belaste medewerkers zal overigens ook vooraf zekerheid worden

³⁸ Bij de overgang van de PTT naar de DOB als ZBO zijn deze

‘personeelsuitgaven’ aangemerkt als inningskosten.

gegeven over hun toekomstige functie binnen de Belasting dienst³⁹.

‘Op termijn leidt afschaffing van de omroepbijdragen tot een efficiencywinst van f 60 miljoen. Deze winst is gelijk aan de huidige uitvoeringskosten van de DOB. ... Op korte termijn zijn er uiteraard wel *overgangskosten*. Deze kosten ontstaan met name door de herplaatsing van het gehele DOB-personeel bij de Belastingdienst. Hiervoor wordt voor 2000 f 30 miljoen en voor 2001 f 15 miljoen begroot. Deze *reorganisatiekosten* komen in die jaren ten laste van de opbrengst van f 60 miljoen’⁴⁰.

‘De personele kosten bestaan uit overgangskosten, de gebruikelijke kosten na herplaatsing en de kosten van flankerende maatregelen. De personele kosten zijn afhankelijk van de afspraken die over de overgang van het personeel worden gemaakt. Uit het voorgaande blijkt dat op dit moment nog geen nauwkeurig beeld is te geven van de feitelijke personele kosten’⁴¹

‘Ook de overgang van het ene naar het andere systeem brengt kosten met zich mee. Naast de bovengemelde *personele* kosten is er ook sprake van *incidentele uitgavenposten* in verband met de overgang. Te denken valt aan de *kosten* van aanpassing van automatiseringssystemen van de DOB, het verzorgen van extra mailings (porto, papier) e.d.’.

‘Van deze *materiële overgangskosten* is op dit stadium evenmin een exact beeld te geven. Op basis van een inschatting door de Belastingdienst zijn de bedragen voor de overgang vastgesteld: uitgaande van invoering per 1 januari 2000 ontvangt de Belastingdienst f 30 miljoen in 2000 en f 15 miljoen in 2001. Dit betreft *zowel de personele als de materiele component*. De efficiencywinst als gevolg van de afschaffing van de omroepbijdrage bedraagt vanaf 2002 structureel f 60 miljoen per jaar, zijnde de *uitvoeringskosten* van de DOB. In 2000 bedraagt de efficiencywinst als gevolg van de overgangskosten f 30 miljoen en in 2001 f 45 miljoen’⁴².

³⁹ Tweede Kamer, 26 707, nr. 6, blz. 9

⁴⁰ Tweede Kamer, 26 707, nr. 6, blz. 17

⁴¹ Tweede Kamer, 26 707, nr. 6, blz. 18

⁴² Tweede Kamer, 26 707, nr. 6, blz. 18 en 19

‘De *reorganisatiekosten* bestaan uit twee componenten: personele kosten en materiële overgangskosten. De personele component betreft de *overgangskosten*, waaronder de kosten van het *convenant en de afbouwkosten*. De materiële kosten hebben betrekking op de aanpassingen van automatiseringssystemen van de DOB, het verzorgen van extra mailings (porto, papierwerk), e.d. Bij de raming van de kosten is er van uitgegaan dat de afzonderlijke kosten sterk afhankelijk zijn van de concrete uitwerking van het wetsvoorstel. Zo zijn bijvoorbeeld de personele kosten afhankelijk van de besprekingen over het convenant. De materiële kosten zijn afhankelijk van de activiteiten waartoe in het kader van de afbouw nader wordt besloten. Aangezien deze kosten per onderdeel moeilijk zijn in te schatten is de raming beperkt tot een totaal raming van f 45 miljoen (f 30 miljoen in 2000 en f 15 miljoen in 2001). Budgettair zijn de reorganisatiekosten afgegrensd doordat de toevoegingen aan hoofdstuk IXB, ONDERDEEL Belastingdienst, tot de genoemde f 30 miljoen en f 15 miljoen beperkt blijven⁴³.

⁴³ Eerste Kamer, 26 707, nr. 88b, blz. 4

Bijlage 6 Citaten Staten-Generaal eindafrekening DOB

64

‘De crux zit volgens mij (minister Zalm) in de eindafrekening over 1999. Daarom wil ik toezeggen dat wij de kwestie nog eens goed op een rij zullen zetten met de omroepen. Wij moeten er nog eens goed over spreken hoe de eindafrekening gedaan moet worden, als je op een ander systeem overstapt, en wat dat dan voor gevolgen heeft voor de omroepreserve. Er is in ieder geval geen acuut probleem Ik denk dat hier zich het probleem van kas en transactie voordoet. De uiteindelijke afrekening met de omroep gebeurt op basis van een transactie. Dan krijgt men het geld dat over een bepaald jaar verschuldigd is. Zo wordt bij mijn weten uiteindelijk met de omroepen afgerekend. Een andere kwestie is gelegen in de cashflow en de bevoorschottingssystematiek. In dat licht is het natuurlijk wel relevant wat er binnenkomt en wat er uitgaat.

Wat in december zou zijn binnengekomen als de run was gepleegd heeft betrekking op het jaar 2000. Aangezien er in 2000 althans als het aan de regering ligt, geen omroepbijdragen meer bestaan in 2000, kan niemand zich benadeeld voelen dat hij dat bedrag van f 100 miljoen niet heeft gehad. Als die decemberrun er wel was geweest, had het bedrag even in kas gezeten, maar was het er weer uitgelopen in de maanden januari, februari en maart. Maar goed, laten wij hier niet al te diepgravende debatten over hebben. Ik zeg de Kamer graag toe dat wij dit ordentelijk proberen te regelen.....Overigens mocht de decemberrun een maand van dit jaar bevatten, dan zou het om een twaalfde deel gaan van die 100 miljoen. Die niet teruggegeven zou worden. Naar mij door mijn medewerkers is verzekerd is het vooruitbetalen van de omroepbijdragen er overigens zo in geramd, dat je de maand voordat je gaat genieten al moet betalen. De decemberrun heeft betrekking op januari tot en met december 2000’

‘De stroom naar de omroep is vastgelegd vanuit de realisatie over 1998’...¹

‘Je (van der Ploeg) schaft de omroepbijdrage niet lichtvoetig af. Wij hebben er echt veel tijd voor genomen, er advies over ingewonnen en goed bekeken hoe het verantwoord kon, politiek juridisch en financieel...’¹

Bijlage 7 Motie van het lid Atsma

65

Voorgesteld 14 juni 2000

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat de voor afdracht aan de omroepmiddelen bestemde bedragen fors lager zijn uitgekomen als gevolg van het opheffen van de Dienst Omroepbijdragen;

Constaterende, dat de regering daarvan slechts een gedeelte compenseert en dat het restant leidt tot een vermindering van de algemene omroepreserve;

Overwegende, dat de publieke omroepen op deze wijze nadelige gevolgen zullen ondervinden van de fiscalisering van de omroepbijdrage in tegenstelling tot herhaalde toezeggingen van de minister en de staatssecretaris dat dit niet het geval zou zijn;

Verzoekt de regering ervoor zorg te dragen dat de omroepreserve per 31 december 1999 niet lager uitkomt dan zonder fiscalisering het geval zou zijn geweest,

En gaat over tot de orde van de dag.

Bijlage 8 Bepalingen in de Mediawet per 1 januari 2000

In de Mediawet is opgenomen dat:

‘de rijksomroepbijdrage ten minste bestaat uit het bedrag van de in het jaar 1998 door de Dienst omroepbijdragen op grond van de toen geldende bepalingen van de Mediawet aan de minister van OCenW afgedragen inkomsten’⁴⁴.

‘bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld’(artikel 111).

‘Onze minister kan een deel van de inkomsten van de Stichting Etherreclame, bedoeld in artikel 28, en de rijksomroepbijdrage, bedoeld in artikel 111, reserveren ten behoeve van de instellingen die zendtijd hebben verkregen voor landelijke omroep en de Wereldomroep (de algemene omroepreserve, artikel 170c Mediawet)’.

‘Onze minister *kan* uit de algemene omroepreserve uitkeringen doen aan de raad van bestuur en, ten behoeve van de Wereldomroep, aan het CvdM. Het doen van uitkeringen aan de Raad van bestuur geschiedt met toepassing van artikel 106a’.

‘Aan het doen van uitkeringen kunnen voorschriften worden verbonden. Onze minister *kan* de beschikking tot het doen van uitkeringen intrekken of wijzigen, indien de aan de beschikking gestelde voorschriften niet worden nageleefd’.

‘Onze minister *kan* – naast de bedragen, bedoeld in artikel 101, eerste lid – gelden ter beschikking stellen voor doeleinden die door onze minister bij het ter beschikking stellen zijn vastgesteld, kunnen worden aangewend ten behoeve van de instellingen die zendtijd hebben verkregen voor landelijke omroep.

⁴⁴ De omvang van het bedrag van deze nieuwe rijksomroepbijdrage wordt jaarlijks vastgesteld op basis van een de door het CBS vastgestelde index voor de groei van het aantal huishoudens in Nederland en met de door het CBS vastgestelde prijsindex.

Aan het ter beschikking stellen van gelden kunnen voorschriften worden verbonden. Onze minister kan de beschikking tot het ter beschikking stellen van gelden intrekken of wijzigen, indien de aan de beschikking verbonden voorschriften niet worden nageleefd’.

In de wet afschaffing omroepbijdrage (26 707) is onder andere opgenomen dat:

‘met ingang van 1 januari 2000, het tijdstip van inwerkingtreding van de wet, het DOB personeel van rechtswege wordt ontslagen en aangesteld als ambtenaar bij het Ministerie van Financiën (artikel II, lid 1)’

‘de ministers van OCenW en van Financiën bepalen gezamenlijk welke vermogensbestanddelen van de DOB op 1 januari 2000 onder algemene titel overgaan op de Staat (artikel III, lid 1)’.

‘ingående 1 januari 2000 in wettelijke procedures en rechtsgedingen waarbij de DOB is betrokken, de Staat dan wel de minister van Financiën in de plaats van de DOB treedt (artikel V, lid 1).

‘inning en invordering van de op 1 januari 2000 nog niet betaalde omroepbijdrage wordt ingaande 2000 een taak van de minister van Financiën (artikel VI)’.

‘voor de gevallen waarin de wet niet voorziet kunnen tot twee jaar na de inwerkingtreding van de wet regels worden gesteld (artikel VIII)’.

Bijlage 9 Het publieke omroepbestel en de actoren

68

Het omroepbestel kan worden verdeeld in een commercieel gefinancierd deel en een publiek gefinancierd deel. Het publieke bestel is van belang voor de publieke informatievoorziening en het democratisch functioneren van de samenleving. Radio en televisie hebben een belangrijke publieke functie⁴⁵. Het publieke omroepbestel maakt het mogelijk het recht van vrijheid van meningsuiting te gebruiken.

Het publieke omroepbestel wordt geregeld in de Mediawet (Stb. 1987, 249). Het bestel bestaat uit zogenoemde rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT's) die een bijdrage leveren aan het maken en uitzenden van televisie- en radioprogramma's. De Mediawet regelt taak, organisatie, werkwijze en financiering van deze RWT's. Er zijn RWT's voor de inning, de verdeling en de besteding van de publieke gulden. De Stichting Etherreclame (STER) heeft tot taak het verzorgen van een omroepprogramma dat bestaat uit reclameboodschappen. Tot 1 januari 2000 was de Dienst Omroepbijdragen (DOB) belast met de inning van de omroepbijdrage.

Het CvdM is belast met het toezicht op de omroepen, die de programma's maken.

Het CvdM is belast met toezicht op de omroepen, die in de volgende clusters worden onderscheiden:

- de landelijke omroep⁴⁶;
- de Wereldomroep;
- de regionale en de lokale omroep.

⁴⁵ Zie bijvoorbeeld de nota publieke omroep in Nederland (1991) (Schuurman en J. blz. XLVIII).

⁴⁶ De Nederlandse Omroep Stichting (NOS) is een binnenlandse omroep. Zij is niet alleen belast met omroeptaken, maar is tevens belast met bestuurlijke en coördinerende activiteiten tussen landelijke omroep. De NOS speelt een belangrijke rol bij het tot standkomen van de meerjarenbegroting van de omroepen en bij de allocatie van de middelen.

Een belangrijke verdeling van omroepen is die in ledengebonden en niet leden gebonden omroepen. De omroepen zijn vermeld in de bijlage.

Het CvdM vermeldt de resultaten van het programmatisch en financieel toezicht in een jaarverslag. Dit jaarverslag, alsmede alle besluiten over de activiteiten van de omroepen, zendt het CvdM toe aan de staatssecretaris van OCenW.

Actoren

ontvangsten:

- de Stichting Ether Reclame (STER);
- tot 1 januari 2000: Dienst Omroepbijdragen (DOB);

financieel en programmatisch toezicht:

- Commissariaat voor de Media (CvdM);

landelijk zendgemachtigden:

- Nederlandse Omroep Stichting Radio en TV (NOS RTV);
- Nederlandse Programma Stichting (NPS);
- Wereldomroep;
- de omroepverenigingen: AVRO, EO, KRO, NCRV, TROS, VARA, VPRO en BNN (de ledengebonden zendgemachtigden);
- de niet ledengebonden zendgemachtigden, zoals educatieve omroep Educom (TELEAC/NOT), politieke partijen en genootschappen: Humanistische Omroep, VKZ (Verzorging kerkelijke zendtijd IKON en ZVK), NMO, RKK, RVU, OHM en NIK

coördinatie en samenwerking

- Bestuur van de Nederlandse Omroep Stichting, gemeenschappelijke diensten (NOS GSD);

regionale en lokale zendgemachtigden

Regionale en lokale omroepen zijn RWT's.